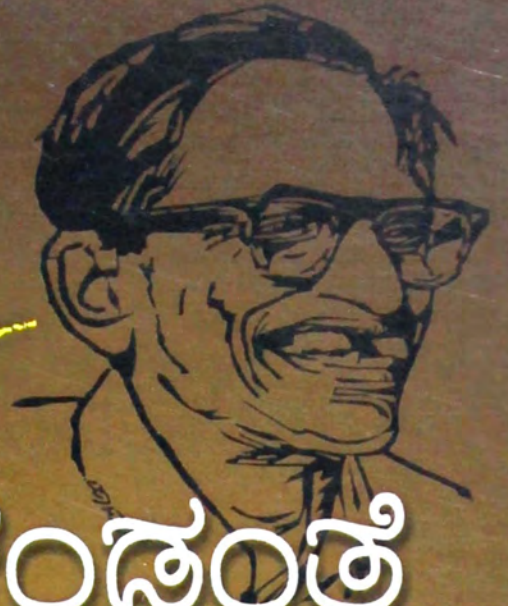

ವಿಕ್ರಂ

ನೂವು ಕಂಡಂತೆ

ಪಾ. ವೆಂ. ಅಚಾರ್ಯರ ಕುರಿತು ಅವರ ಕುಡಿಗಳ ಬರಹಗಳು

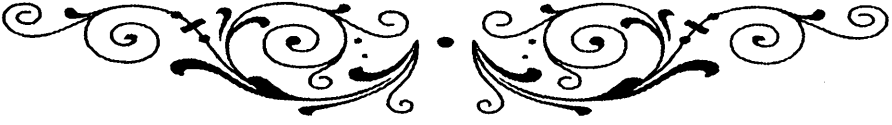
ಸಂಪಾದಕರು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ

ಪಾವೆಂ ನಾವು ಕಂಡಂತೆ

(ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರ ಕುರಿತು ಅವರ ಕುಡಿಗಲ ಬರಹಗಲು)

ಸಂಪಾದಕರು :
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಁ. ಪಾಡಿಗಾರ

ಪಾ. ವೆಂ. ವಂಶವೃಕ್ಷ
ಬಿಂಗಳೂರು

PAVEM NAVU KANDANTE

A collection of Kannada and English articles of
children and grand children of Sri Pa. Vem. Acharya
Edited by Shrinivas V. Padigar

Published by

Pa. Vem. Vamshavriksha,
No. 766, 53rd Main, Kumaraswamy Layout, Stage I,
Bengaluru 560 078.

Pages : 80

Contact Nos: 9341229495 / 9880007521

E-mail: pavemvamshavriksha@gmail.com

© Radhakrishna Acharya and Brothers, 2018

All rights reserved. No part of this book may be used
or reproduced in any manner whatsoever without the
written permission of the publisher.

Printed by :

Suhaas Graphics,
391/32, 12th Main,
Dr. Rajkumar Road, 6th Block,
Rajajinagar, Bengaluru - 560 010

ಪಾ.ವೆಂ. ವಂಶವೃಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ

ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನಗಳು ಪಾವೆಂ ಅವರ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಅವರ ಗಂಡ/ಮಡದಿಯರು ಬರೆದವುಗಳು. ಪಾವೆಂ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾರಂಭವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಹಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಮೂಡಿತು. ಬರೆದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಓದಿದವರೇ ಆದರೂ ಹಲವರು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡವರು. ಕೆಲವರು ಪಾವೆಂ ಬಗ್ಗೆ ಓದಿ, ಇತರರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದವರು; ಸ್ವತಃ ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಪಾವೆಂ ಬರೆದಿರುವದನ್ನು ಓದಿ ಮೆಚ್ಚಿದವರು. ಯಾರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಓದುಗರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವವಾಗದಿರದು. ಆದರೆ ಪಾವೆಂ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಅನುಭವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿರುವದೇ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಒಬ್ಬ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪಾವೆಂ ಅವರನ್ನು ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರು ಎಂಬುದರ ದರ್ಶನ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಪಾವೆಂ ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂದೆಂದಾದರೂ ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳಾದರೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಸಹೃದಯಿ ಓದುಗರು ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವಿರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ
ಧಾರವಾಡ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ

ಮೂಜಗದ ಬಂಧನವ ಪರಿಹರಿಸಿದವ ನೀನು
ಬಂದಿಗಳ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಬಂದೀಗೃಹದಿ;
ರಾಜರಾಜರ ಬೆರಳ ಸನ್ನೆಗೇ ಕುಣಿಸಿದವ
ತಲೆಮರೆಸಿ ಬೆಳೆದೆಯಲ ಗೋಪಾಲಕರ ವಶದಿ;
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿತ್ತ ನೀತೆಯನು ಬೋಧಿಸಿದ
ನಿನಗೆ ನೂರಾರು ನಾಲಿಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯುಚಾರ;
ಭಾರತದ ರುದ್ರನಾಟಕದ ನಾಯಕ ನೀನು
ಆಯುಧವ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಸಾರಥ್ಯವೆಸಗಿದವ!

ನೀನು ವಿಶ್ವದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಚಾರ್ಯ
ಅಣುಮಹತ್ತುಗಳೊಳಿತುಕೆಡಕುಗಳ, ಸುಖದುಃಖ-
ಭಾವಗಳ, ಮಾನವ್ಯದೈವಿಕಾಸುರಿ ತತ್ವ-
ಗಳ ಸಮಾವೇಶ! ಓ ಅಜ್ಞೇಯ, ವಿಶ್ವರೂಪ !

ಶ್ರೀ

ಪಲವಿಡಿ

- ಪಾವೆಂ ವಂಶವೃಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ 3
- ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ
- ಅರ್ಪಣೆ: ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ 5
- ಪಾವೆಂ
1. ನನ್ನ ತಂದೆ ಪಾವೆಂ 9
- ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ
2. ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಪಾವೆಂ 17
- ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ
3. ಮಾವ ಪಾವೆಂ 21
- ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ
4. ಮಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ 26
- ಅನಸೂಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ
5. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸವಿನೆನಪುಗಳು 29
- ಅಹಲ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್
6. ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿ ! 33
- ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್
7. ತಂದೆಯವರು ಮತ್ತು ನಾನು 37
- ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ

8.	ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ - ಉಪೇಂದ್ರ ಎಂ. ಪಾಡಿಗಾರ	47
9.	ಪಾವೆಂ - ಅತ್ತೆ, ಮಾವನವರಿಂದ ಕೇಳಿದಂತೆ - ಭವಾನಿ ಶ್ಯಾಮ್ ಪಾಡಿಗಾರ	50
10.	ಪಾವೆಂ ಬರಹವೇ ಬದುಕು - ಜ್ಯೋತಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಉಪಾಧ್ಯ	52
11.	ಹೀಗೂ ಇದ್ದರು ನಮ್ಮಜ್ಜ - ಛಾಯ ಕೆ. ಉಪಾಧ್ಯ	54
12.	ಪಾವೆಂ ನುಡಿ ಸ್ಮರಣೆ - ಚಂದ್ರಕಾಂತ ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ	57
13.	ಅಜ್ಜನ ಆರೋಹಣ - ಮಾಯಾ ಕಿರಣ್	59
14.	ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜ ನಾನು ಕಂಡಂತೆ - ಮೀರಾ ಗೋಪಿನಾಥ	62
15.	ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ & .. ನನ್ನ ಜೀವನ ಪಾಠವಾಗಿ - ವೀಣಾ ಅಡಿಗ	64
16.	My Hubli Ajja - Manjunath Padigar	68
17.	ನಾ ಕಂಡ ಅಜ್ಜ - ಭಾರತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ	70
18.	ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹುಬ್ಬಿ ಅಜ್ಜ ಪಾವೆಂ - ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಜಿ. ಮಾಕೋಡ	74
19.	ನಾ ಕಂಡ ನನ್ನಜ್ಜ - ಕುಮಾರ ಮಾಕೋಡ ಪುರಾಣಿಕ	76

ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಾಬೆಂ

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ

ಸಣಕಲು ಶರೀರ, ಸುಮಾರು ಐದು ಅಡಿ ಆರು ಇಂಚು ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ಕೋಲುಮುಖ, ಕೆದುರು ಕೂದಲು, ದಪ್ಪ ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದೆ ಆಳವಾದ ಮೂಗು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದ ಗದ್ದ. ಮೇಲ್ತುಟಿಯನ್ನೂ ಮುಂದೂಡಿ ಹೊರಗೆ ಇಣಕಲು ಹಲ್ಲುಗಳು. (ಕೃತಕ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಮುನ್ನ), ಉಬ್ಬಿದ್ದ ನರಗಳು, ಉದ್ದದ ಬಿಳಿ ಅಂಗಿತೊಟ್ಟ ಧೋತರಧಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಹಿಡಿಯ ಕೊಡೆಯರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋ ಓದುತ್ತಾ ರಸ್ತೆಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಏನ್ನನ್ನೋ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೇ ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರು. ನನ್ನ ತಂದೆ.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದರು. ದೂರದ ಉಡುಪಿಯ ಬಳಿಯ ಕಿದಿಯೂರು ನಮ್ಮಜ್ಜನ (ತಾಯಿಯ ತಂದೆ) ಮನೆಗೆ ಬಂದುಳಿದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತಾದ್ದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತವರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ನಾನು ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೋ ಅಥವಾ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೋ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ ತವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಮಗ್ಗಿ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಲು ಬೆತ್ತಹಿಡಿದು ಕಿರಿ ಕಿರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪ ಯಾವಾಗ ಮರಳಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಅಜ್ಜನ ಕೊಂಡಾಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅನಿಸಿದ್ದುಂಟು.

1950ರ ದಶಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ನಮ್ಮಪ್ಪ 'ಕರ್ಮವೀರ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯ ಸಹ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳು. ನಾವು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕವರು (ಐದು ಗಂಡು ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು). ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಂಬಳ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ. ಹಾಗಾಗಿ

ಮನೆಯ ಖರ್ಚು ನೀಗಿಸಲು ಬೇರೆ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳನ್ನರಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುಂಚೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲಸದ ಬಳಿಕ ಸಂಜೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲೆಖ್ವಿಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದು ಮಾಡಿ ಶಾಖಾಯ-ಲವಣಾಯ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಂತೂ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮರಳುವಾಗ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ದಾಟಿದ್ದು ಉಂಟು. ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸಣಕಲು ಸಂಬಳದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರಾವ ಆರ್ಥಿಕ ಆಧಾರವೂ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂಥದು. ಕುಳಿತಾಗ, ನಡೆವಾಗ, ಉಣ್ಣುವಾಗ, ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವೋ, ಪತ್ರಿಕೆಯೋ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ರಾಜಕೀಯ ಹೀಗೆ ವಿಷಯ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅವರ ಕುತೂಹಲದ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಹೊರತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಲಿತ ಭಾಷೆಗಳು ಅನೇಕ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಂಗ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಅವರ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಗುಚಿಹಾಕಿ ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಮಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸದಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ತಂದೆಯವರ ಓದಿನ ಆಳ ಮತ್ತು ಹರವು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲ ನಡೆದಾಡುವ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಎಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಯಾವನೇ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಡನೆ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವಷ್ಟು ವಿದ್ವತ್ತು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಅವರ ಮಸ್ತಿಷ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆದರೆ ಒಣಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹರಟೆಗಳು ಒಣ ಹರಟೆ ಅಥವಾ ತಲೆಹರಟೆಗಳಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿದವರೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲರು.

ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ

ನನ್ನಪ್ಪನಲ್ಲಿ ನಾ ಕಂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಣವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅವರ ಆಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆ. ಕ್ಲುಪ್ತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮಡಚಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನೋ, ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳ ನಿಯತ ಕಾಲಿಕೆಗಳನ್ನೋ ಓದುತ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆಯವರು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷ್ಟು ತಲ್ಲೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ, ಯಾರು ಬಂದರು ಯಾರು ಹೋದರು ಎಂಬ ಪರಿವೆ ಅವರಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಮಣಿಪಾಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ದ ಡಾ. ಟಿ.ಎಂ.ಎ. ಪೈಗಳು 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಮುಂದೆ ಆಸೀನರಾಗಿ ಅರ್ಧಗಂಟಿಯಾದರೂ ಅವರ ಆಗಮನವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕೆಲಸದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಆರೋಗ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಅವರು ತನ್ನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಸದಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದ್ದೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಒಮ್ಮೆ ತೀವ್ರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾದಾಗ ಅಂದು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಮೂಹಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮೊಹರೆ ಹನುಮಂತರಾಯರಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಂದೆಯವರ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆಯಿದ್ದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವ ನಿನಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬರಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಾದರೆ ಚಿಂತಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿಪ್ಪಾ ಎಂದು ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮರಳಿಸಿದ್ದರು.

'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಕಂಪು

ಮುಂದೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ (ಡೈಜೆಸ್ಟ್) ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೊರಿಸಲಾಯ್ತು. ಮುಂದಿನದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೊಸದೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ತಂದೆ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸದಾ ಹೊಸ

ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ಬರೆಸಿ, ಸ್ವತಃ ಬರೆದು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಬೇರೆಡೆಗೂ ಹಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೋರಿದ ಉತ್ಸಾಹ ಮಾಡಿದ ತ್ಯಾಗ ನಮಗೇ ಗೊತ್ತು. ವಿದ್ವತ್ತುಳ್ಳ ಆದರೆ ಸೋಮಾರಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಿಕನಂತೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಅವರಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಪಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಂಪಾದಕರು, ಲೇಖಕರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಗೌರವಿಸಿ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕನ ಅಭಿಮಾನಿ ಬಳಗ ಅದೆಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವರ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಅರಿವಾದದ್ದು. ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರು, ಮುದುಕರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಯುವಕರು, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪತ್ರಗಳು, ತಮ್ಮ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಬರೆದ ಓಲೆಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಬಯಸುವ ಕಾಗದಗಳು ಹೀಗೆ ಹತ್ತುಹಲವು ತರಹದ ಪತ್ರ ಸಂಕುಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಒಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ತಾವು ಪಾವೆಂ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿ ಓದುಗರೆಂದೂ, ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಧೈರ್ಯಸಾಲದೇ ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದರೆಂದೂ ತಿಳಿ! ಆದರೆ ಈಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಹುದಿನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅದುಮಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾಲಕ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮದುವೆಗೆಂದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದವನು ಕಸ್ತೂರಿ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಕಾಣಲೇಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದಿದ್ದ.

ಪಾವೆಂ ಓದು ಬರಹದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಉದ್ಯಮ ಪಂಡಿತನೆಂದೇ ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಅವರನ್ನು 'ಡಾ. ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ' ಎಂದು ಕರೆದು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು! ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವರ

ಔಪಚಾರಿಕ ಓದು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ವತ್ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ನನಗನಿಸುವಂತೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯುಕ್ತ ಪದವಿಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೇ ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಾಳದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ತರಹ ಅಳುಕೋ ಕೊರಗೋ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅದೃಷ್ಟವಂತರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಭಯಮಿಶ್ರಿತ ಗೌರವವಿತ್ತು.

ಸಂಪಾದಕ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಳ್ಯ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಮಿಗತೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ ನೌಕೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಇನ್ನಿತರ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದೈನಂದಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ದಿಶೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ; ನಮ್ಮೊಡನೆ ಅವರು ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠೋರವಾಗಿ ದಂಡೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಯಾದರೂ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದರೆ, ನಮಗೆ ಈಗ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಇದು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ; ನಮ್ಮಷ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಬಲವಂತದ ಮಾಘಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕಲಿಯಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ಕೇಳಬಯಸಿದ ಸಂಗೀತ, ತೊಡಬಯಸಿದ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು, ತಿನ್ನಬಯಸಿದ ತಿಂಡಿಗಳು, ಅನುಸರಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಮೂಗು ತೂರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು, ನಾವು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯದರ್ಶನಗಳು, ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಿವಿಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನೆಪಿದೆ; ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಹಕಾರಿ ಮಳಿಗೆಯಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಾವೇ ಹೊತ್ತು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಿತಿವಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಥ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ನಾನು ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಬುಸುಗುಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ, ತಾನೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಾನು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮಷ್ಟ ಹೇಳಿದ್ದರು: "ನಾವೇ ತಿನ್ನುವ, ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಹೊತ್ತು ತಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇನಿದೆ?"

ಒಮ್ಮೆ ತಾವು ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಳಿದಾಸನ ಇಡೀ ರಘುವಂಶ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಅನುಭವ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರು ಉಲ್ಬಣಿಸಿದ ಉಬ್ಬಸದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವುದೋ ಇಲ್ಲವೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಯಾವುದೋ ರಾಗವನ್ನು ಆಲಾಪಿಸುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. (ಸಂಗೀತಾರಾಧನೆಗೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದ ಸ್ವರವೇನೂ ಅವರದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ!). ನಮ್ಮ ತಂಗಿಯಂದಿರಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಗೀತಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಹನವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರೊ. ಎಂ. ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರು ಮುಂತಾದವರೊಡನೆ ಸಂಗೀತದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸುಧೀರ್ಘ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಗಾಯನಗಂಗೆ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ಲರಂತೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೆರೆಕೆರೆಯವರೇ ಅದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನಿಕಟವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು "ಇದಮಿತ್ಥಂ" ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಬಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು, ಉಪಾಸನೆಗಳು, ಆರಾಧನೆಗಳು, ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ತುಸು ಕರ್ಮಠಳಾದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂತಸಪಡಿಸಲೋಸುಗವೇ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮಪ್ಪ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಜಾಲಾಡಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಯೇ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಪಾವೆಂ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕಕ್ಕೆ ಹರಟೆಗಾರರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕವಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದದ್ದು ಗಂಭೀರ ವಾಚ್ಯಯ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ, ವಿಮರ್ಶೆ,

ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗಿಂತ ಶಂಬಾ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರದವರಾದರು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕಸ್ತೂರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನಗಳು ಅವರ ಲೇಖನಿಯಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಬಂದವು. ಹಾಗೆಂದು ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒಲವು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. (ಅವರು ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರುವ ಮುಂಚೆ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಭೈರಪ್ಪನವರ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ).

ಅಂತಿಮ ದಿನಗಳು

1975 ಅಕ್ಟೋಬರ ತಿಂಗಳು ಪತ್ರಿಕಾ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ-ರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ರಕ್ತವಾಂತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಕೆಎಂಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಕಾರಣ ಜಠರದ ಅಲ್ಸರ್ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯ್ತು. ಬಾಟಗಟ್ಟಲೆ ರಕ್ತ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಡಾಕ್ಟರುಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ತದಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಕೃಶಕಾಯರಾದ ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಅಪರೇಷನ್ ಥಿಯೇಟರ್‌ನ ಒಳಗೆ ಒಯ್ಯಾಗ ಅವರು ಜೀವಸಮೇತ ಹೊರಬರುವರೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ನಮಗ್ಯಾಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಸುಧೀರ್ಘ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಅವರು ಸಜೀವ ಹೊರಬಂದಾಗ ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿನ ವೈದ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ. ಕತೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಯಶಸ್ವಿ ಎನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರುಳು ಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅವರು ಅಣಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಅದನ್ನೂ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿಬಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಸೈ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮುಂದೆ? "ಇನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ" ಎಂದರು ಸರ್ಜನ್, ಆದರೆ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಮುಂದೆ ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷ ಬದುಕುಳಿದರು, ಬರೆದರು!

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಪಾವೆಂ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ; ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಆದರೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. 1991ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರಾಂತ "ಗೋಯೆಂಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಅವರನ್ನರಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪಂಚತಾರಾ

ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲುಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿತು. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾರಂಭವೂ ಅಲ್ಲೇ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟೇಲಿನ 27ನೇ ಮಹಡಿಗೇ ಲಿಫ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಸರ್ಫನೆ ಏರಿಹೋದೆವು. ನಾವೆಂದೂ ಕಂಡರಿಯದ ಐಷಾರಾಮದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಸಮಾರಂಭದ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 'ಟೈಂಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೇಯಾಂಕ ಪ್ರಸಾದ್ ಜೈನ್ ನಿಧನರಾದ ವಾರ್ತೆ ಬಂತು; ಸಂಜೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರದ್ದಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರೆರಚಿದಂತಾಗಿ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢರಾದೆವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ ಎಂದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ನಗದು ಬಹುಮಾನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಚೆಕ್ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕೈ ಸೇರಿತಾದರೂ ಅದನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಮರುದಿನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾದರು. ಅವರ ಮರಣದ ವಾರ್ತೆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೆಹಲಿ ದೂರದರ್ಶನದ ವಾರ್ತಾಪ್ರಸಾರದಲ್ಲೂ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಎರಡೂ ಮೇಳೈಸಿದಾಗ ವಿಧಿ ನಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ದೂರ ಒಯ್ದಿತ್ತು.

1992ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 24ರಂದು ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ನೂತನ ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದ ತಂದೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತುಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆದರೆ ಅದಾದ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅಸ್ತಮಾ ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ತೀವ್ರ ಅಸ್ವಸ್ತರಾಗಿ ಜ್ವರವೂ ಬಂತು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'ಮಂಜೂಷಾ'ದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಹೋದರು. 1992, ಮೇ ತಿಂಗಳ 3ನೇ ತಾರೀಖು ಭಾನುವಾರ ಅವರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಯ್ತು. ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಮೇ 4, ಸೋಮವಾರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಾನು ಮನೆ ಸೇರಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ತಂದೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು; ಜೀವಂತ ಅಲ್ಲ, ಶವವಾಗಿ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಮಶಾನಯಾತ್ರೆ ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ರುದ್ರಭೂಮಿಯತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅರೆಬರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನಂತ ಆಕಾಶದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುವಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅವರು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದರು.

ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದಲ್ಲ ತಂದೆ ಪಾವೆಂ

ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ

ನನಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಅಕ್ಕ, ಮೂವರು ಅಣ್ಣಂದಿರು, ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯರು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ. ಅಂದರೆ, ತಂದೆಯವರದು ತುಂಬು ಕುಟುಂಬ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಅನ್ನುವಿರೋ? ಏಕೆಂದರೆ, ಸಂಪಾದಿಸುವ ಕೈ ಒಂದೇ! ಈ ಕೆಲ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದಲ್ಲಂತೂ ಜೀವನ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಎಂದೂ ಅದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು. ಆಗ ಅವರ ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ, ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನೂ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡವನು. ಈಗ ಅವರೊಂದಿಗಿನ ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನಗಾಗ 7-8 ವರ್ಷವಿರಬಹುದು. ತಂದೆಯವರು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6 ಗಂಟೆಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳಲು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ. ಇದಾದ ನಂತರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ ಡೇರೆ, ಗುಲಾಬಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತಿರರ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳ, ಅದಲ್ಲದೇ ಟೊಮ್ಯಾಟೋ, ರಾಜಗಿರಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ ಹೀಗೇ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಸ್ಯಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ. ಆದರೆ ಅದು ಚಿಕ್ಕ ಕೈತೋಟ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಸಸ್ಯಗಳು. ಈ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸಲು ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ನೋಡಿ. ನಾವಿದ್ದ ಚಾಲ್ ಚಾಲ್ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ದೇಶಪಾಂಡೆ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ “ರಾಮ್ ಭಟ್ ಚಾಲ್” ಎಂದೇ ಹೆಸರುವಾಸಿ. ಆಗ ಅದು ಕೊನೆಯ ಬಡಾವಣೆ. ಚಾಲ್ ಮುಂದುಗಡೆ ದೊಡ್ಡ ಬೈಲು. ಆ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪೊದರಿನ ಗಿಡ-ಕಂಟೆಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಸಾಕುವವರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಬಂದು ಎರಡು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುರಿ-ಆಡುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಿಡ-ಕಂಟೆಗಳನ್ನು ಮೇಯ್ದು ಹಿಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ನನ್ನನ್ನೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ‘ಸಿಗರೇಟ್ ಟಿನ್’ ನಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಬಿಸಿಲಿಗೆ

ಒಣಗಿಸುವುದು. ತದನಂತರ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಆ ಸಸ್ಯರಾಶಿಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು. (ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು). ಆಮೇಲೆ ಸೆಗಣಿ, ಒಣಗಿದ ಎಲೆ ಚೂರುಗಳು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಒಂದು ಬಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕೆಲಸದ ನಡುವೆಯೂ ಈ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರೆಂದು ಈಗ (ನನಗೆ 70 ವರ್ಷ) ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ, ಸಸ್ಯಗಳು ಹೂ ಬಿಡುವಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಡೇರೆ ಗಿಡಗಳು, ತರತರದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳು, ಕೆಂಪು ರಾಜಗಿರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಘಮಘಮಿಸುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಆ ಸಣ್ಣ ಕೈದೋಟದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂದಿಸಲು ಪಡಬೇಕಾದ ಶ್ರಮಗಳೆಷ್ಟೆಂದು ಈಗ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನನಗೆನಿಸುತ್ತದೆ ಅವರು ಆಗಲೇ ಏಷ್ಟು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಓದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದು.

ಅವರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿರುಚಿಯೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ದೇವರ ನಾಮ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನದು ಸುಮಧುರ ಕಂಠ. ಅವರೇ ಸಾಯಂಕಾಲ (7 ರಿಂದ 8) ಒಂದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಹಿಡಿದು ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡುವವರು. ರಾಗ, ಲಯ, ತಾಳ ಮತ್ತು ಸ್ವರ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡಿಸುವರು. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ ಎಂದು ತಿದ್ದಿ ಪದೇ ಪದೇ ಹಾಡಿಸುವರು. ಸೊಲ್ಲು, ಪಲ್ಲವಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡರು. 'ತನು ನಿನ್ನದು ಜೀವನ ನಿನ್ನದು', 'ನೀನ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಾಕೋ ರಂಗ' ಹಾಗೂ 'ಹಿಮಗಿರಿ ತನಯೇ ಹೇಮಲತೆ' ಹೀಗೇ ಹತ್ತಾರು ದೇವರನಾಮಗಳು ಇವತ್ತಿಗೂ ನನಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ('ಹಿಮಗಿರಿ ತನಯೇ ಹೇ ಮಲತೆ', ಎಂದು ಹಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ ಅಪಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು). ನನಗೆ ತಡವಾಗಿ ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬಂದರೂ ಈಗಲೂ ಆ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅತಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಜನತಾ ಬಜಾರ್‌ಗೆ (ಈಗಿನ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಐಲ್ಯಾಂಡ್) ನಾಲ್ಕು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತರಕಾರಿ ತರುವುದು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ಹಳೆಯ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೈಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ಹೋಗುವರು. ಅವರು ತರಕಾರಿ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ. ಆದರೆ ಅದು ತರಕಾರಿ ಮಾರುವವರಿಗೆ ತಲೆಬಿಸಿ. ಆ ಹೆಂಗಸು 'ಹಿಂಗ ಭಲೋ ಇರೋ ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸ್ಕೋತ ಕೂತ್ರ ಉಳಿತಾವಲ್ಲ ಹುಳಕ ಬದನಿಕಾಯಿ, ಬೆಳೆದ ಬೆಂಡೀಕಾಯಿ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಜೆ ಮುಂದ ನಾ ತಲಿ ಮ್ಯಾಲ ಹಾಕ್ಕೋಲ್ಲೇನಪ್ಪ? ಹಂಗೆಲ್ಲ ಜಾಸ್ತಿ ಆರಸ್ ಬ್ಯಾಡ್ರಪ್ಪ, ಬ್ಯಾರೆ ಗಿರಾಕಿಗೆ ತೊಂದರಿ ಆಗ್ತೈತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಅದಕ್ಕವರು, 'ಏನವ್ವಾ ಮತ್ತ ನಾವು ಈ ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ ಒಂದು ವಾರ ಇಡಬೇಕು, ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡಬೇಕು. ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟಮ್ಯಾಲ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವಾ? ಹೌದಲ್ಲೋ? ಮನ್ಯಾಗ ನನ್ನ ಹೇಂತಿ ಸುಮ್ಮಿರ್ತಾಳೇನವ್ವಾ' ಎಂದಾಗ ಈ ವ್ಯಂಗಕ್ಕೆ ಆಕೆಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ನಡುವೆಯೂ ನಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ನಾನು ಕಲಿತದ್ದು ತುಂಬಾ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಇವತ್ತಿಗೂ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನನಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ಅವರ ತರ್ಕಬದ್ಧ, ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಚಾರ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು (ಸುಳ್ಳು) ಹೇಳುವ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ನೊಂದಿಗೆ, ತೂಕದಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಮಾಡುವ ರದ್ದಿ ಪೇಪರ್ ಕೊಳ್ಳುವವನೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರೇ ಜಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು! ಅವರು ಸುಳ್ಳು, ತಪ್ಪು, ಕಳ್ಳತನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯವರು ಗುಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸೌಮ್ಯ ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ ಸಹಿಸದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗಿನ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಜನ, ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಬಸ್ ಹೊರಟಿತು. ಆಗೆಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲ, ಬಸ್ಸು ಹೊರಟ ನಂತರ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವುದು ಅಭ್ಯಾಸ. ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಟಿಕೆಟ್ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಬಂದ. ತಂದೆಯವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಟಿಕೆಟ್ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ಒಂದಾಣೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲ, ಟಿಕೆಟ್ ಹಿಂದೆ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಇಳಿಯುವಾಗ ನೀಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿರ ಟಿಕೆಟ್‌ಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೇಳಿದಾಗ ಆಕೆ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿ ಇದೆ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಕಂಡಕ್ಟರ್ 'ಆಗಲ್ಲಜ್ಜಿ, ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡು ಇಲ್ಲಾಂದ್ರ ಬಸ್'

ನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿ ಬೇ' ಎಂದ. ಆಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಅಂಗಲಾಚಿದರೂ ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಟ್ರಿನ್ ಅಂತ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದು ಬಸ್‌ನ್ನು ಉಣಕಲ್ ಗುಡ್ಡದ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ತಡೆಯಲಾಗದೇ ಆ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೇ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ನ ಕತ್ತಿನ ಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು 'ಏನೋ ನಮಗೆಲ್ಲ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲ, ಇಳಿಯುವಾಗ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಟಿಕೆಟ್ ಹಿಂದ ಬರದ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಆಮ್ಯಾಲ ತಗೋಳ್ತೀ ಅಂತಿ. ಯಾವಾಗಿಂದ ನೋಡಾಕತ್ತೀನಿ ಹಿಂಗ ಎಷ್ಟು ಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಸ್ವಾಪ್ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೂ ಚಿಲ್ಲೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅಂತಿ. ಅವ್ರೂ ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡು ಊರು ಬಂತಲ್ಲ ಅಂತ ಸುಮ್ಮ ಇಳ್ಳ ಹೋದ್ರ. ನೀ ನೋಡಿದ್ರ ಪಾಪ ಈ ಮುದುಕಿ ಹತ್ರ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಡಬರಕ ಇಳಿಸ ಹೊಂಟಿಯೇನು? ಎಲ್ ಹೋಗ್ಬೇಕಾ ಮುದುಕಿ ಒಬ್ಬಾಕಿನ? ಬುದ್ಧ ಗಿದ್ದಿ ಐತೇನ ನಿನಗ? ಆ ಮುದುಕೀನ ಸುಮ್ಮ ಹತ್ತಿಸ್ಕೋ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರ ಹ್ಯಾಂಗ ನೀ ಬಸ್ ಮುಂದಕ್ ಬಿಡ್ತೀ ಅಂತ ನಾನೂ ನೋಡ್ತೇನಿ' ಎಂದು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಕೂಗಿದರು. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಗಾದ ಜನ 'ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಸರ್' ಅಂದಾಗ, 'ಏನ್ರೀ ನೀವು ಈ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಪರ ಮಾತಾಡ್ತೀರಿ. ಚಿಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಎಲ್ರಿಗೂ ಸುಳ್ಳ ಹೇಳಿ ಏಷ್ಟು ರೊಕ್ಕಾ ಮಾಡ್ತಾನಿವ; ಈ ಮುದುಕೀಗ ಹಿಂಗ ನಡಬರಕ ಇಳಿಸ್ತೀನಂತ ಹೇಳಿದ್ರ ನೀವೂ ಎಲ್ಲ ಸುಮ್ಮ ಕುಂತಿರಲ್ರೀ, ನಾಚ್ಚಿ ಆಗೋದಿಲ್ಲೇನ ನಿಮಗ' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಜನರೆಲ್ಲ, 'ಹೌದ್ರಿ ನೀವು ಹೇಳೋದು ಸರಿ ಐತಿ' ಅಂದು ಆ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಬೈದು, 'ಏ ಆ ಮುದುಕೀನ ಹತ್ತಿಸ್ಕೊಂಡು ಬೇಗ ಬಸ್ ಬಿಡು' ಅಂದ್ರು. ಎಲ್ಲರೂ, 'ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಚಿಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ರೊಕ್ಕಾ ಮಾಡ್ಕೋತ, ರೊಕ್ಕಾ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದೋರನ ನಡಬರಕನ ಇಳಿಸ್ತಿದ್ದ, ಇವತ್ತು ಬರೋಬ್ಬರಿ ಆತ ನೋಡಿ ಅವಂಗ' ಅಂತ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಪಿಸುಗುಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ 'ಅಲ್ರಿ ಆ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಪೈಲ್ವಾನ್ ಇದ್ದಾಂಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾರ ವಾಪಾಸ್ ಕಪಾಳಕ್ಕ ಹೊಡೆದಿದ್ರ ನೀವೆಲ್ಲಿರ್ತಿದ್ರಿ ಗೊತ್ತದೇನ? ನಾನಂತು ಕೈಯಾಗ ಜೀವ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದೆ. ಸಾಕ್ರಪ್ಪ ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸ, ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ನಿಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗ ಬಸ್ ಹತ್ತಂಗಿಲ್ಲಪ್ಪ, ಭಾರಿ ಅನುಭವ ಆಯ್ತು' ಅಂದರು. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನ ಹಂಚಿಕೋ ಬೇಕಂತ ಭಾಳ ವರ್ಷದಿಂದ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈಗ ಸಮಯ ಕೂಡಿ ಬಂತು. ಕಡೆಯ ಮಾತು, ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಯಾರಿಗುಂಟು ಯಾರಿಗಿಲ್ಲ?

ಮಾವ ಬಾವೆಂ

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ

1975 ಜೂನ್ 18 ರ ದಿನ ನಾನು ಪಾವೆಂ ಅವರ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಪುತ್ರ ರಮಾನಂದ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಿ ಅವರ ಮನೆ ತುಂಬುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮಾವ, ಅಂದರೆ 'ಪಾವೆಂ' ನನಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮಾಷೆಗೆ ಕೇಳಿದ ಮಾತಿದು: 'ಏನಮ್ಮ, ಎಲ್ಲರೂ ಮದುವೆ ಆಗಿ ತಾಯಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗೆ ಅಳುತ್ತಾ ಬರ್ತಾರೆ, ನೀನು ನಗ್ತಾ ನಗ್ತಾ ಬಂದೆಯಲ್ಲ ಅಂತ!'. ನನಗೆ ಆವಾಗಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಮದುವೆ ಮನೆಯ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು. ಅವರ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಂತ ತೇಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೆ ಅಂತ ಪ್ರಥಮ ಅನುಭವವಾಗಿದ್ದೂ ಆಗಲೇ.

ನನಗೆ ಅವರ ಪಿತೃ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಅರಿವಾಗಿದ್ದು ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಣಂತನ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅತ್ತೆ (ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆಯೂ ಹೌದು) ಮಾವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಮಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗೆಲ್ಲಾ ಬರುವಾಗ ನವಲೂರ ಪೇರಲೆ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಸಂಪಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿ, 'ತಗೋಳಮ್ಮ ಹೂ ಮುಡೋ, ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವಾಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ ನನಗೆ ಎದುರು ನಿಂತು ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯಗಳು ತುಂಬಾ ಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದೆಂದು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅವರ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾಡುವ ಅವರ ಗುಣವನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅತ್ತೆ ಆವಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾವನವರನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು: 'ಹೆಂಡತಿ ಬಸಿರಾದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನಪು ಮಾಡಿದರೂ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ

ಈಗ ಸೊಸೆಯಂದಿರಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೂ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಂತ. ಅಂಥಾ ಗುಣ ಎಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಮೂರೂ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಣಂತನ ನನ್ನ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಅವರುಗಳು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನಂಶ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅಜ್ಜ, ದೊಡ್ಡನ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಆದಾಗ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರೇ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದರು. ಓದಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾಬ್ಲಂ ಬಂದರೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು, ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕುವುದು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವುದು, ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆನೇ. ನಾನು 4-5 ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಅತ್ತೆ (ಸೋದರತ್ತೆ)ಯ ಮನೆಗೆ ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ರಾಮಭಟ್ಟ ಚಾಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಸಣ್ಣ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಗಾರ್ಡನ್ ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಡೇರೆ ಹೂಗಳು, ಹರಿವೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡಗಳು, ಎಲ್ಲ ಸಸ್ಯಾರೈಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾವನವರದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ನಾನು ಅನರ್ಹಳು. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆದಾಗ ನಾನು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹೊಸ ರುಚಿಯ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವರು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವುದೇ ಕಡಿಮೆ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಹಾಕಿದ ಲೈಟು ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದೇ ನಿದ್ರಿಸುವರು; ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತಾ ಇರುವರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎಳುವರು. ಅವರ ಮೇಜಿನ ತುಂಬಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಹೊರಗೆ ಹೋದವರು ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೇಜನ್ನು ನೋಡಿ, “ಯಾಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಇದ್ದರೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ನನಗೆ; ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕ ಬೇಗ ಸಿಗುತ್ತೆ; ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಬೇಗ ಆಗುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಮೇಜನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗಬೇಡಮ್ಮ” ಅಂದರು. ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಅವರ ಮೇಜನ್ನು ನಾನು ಸರಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ರಜೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಗಳಂದಿರು ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಮಾವ ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಸೊಪ್ಪು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಹಾಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರೂ ಕೂಡ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವರದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

ರಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರೊಂದು ನಡೆದಾಡುವ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡೀಯ ಅಂತ ಅನಿಸುವುದು. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಥಟ್ ಎಂದು ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರ ಬರುವುದು. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯವಾಗಲೀ, ಓದಿನ ವಿಷಯವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳ ವಿಷಯವಾಗಲೀ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯವಾಗಲೀ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಅವರ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ತುಂಬಾ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜನ ಹತ್ತಿರ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಇದೆ ಎಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ನನ್ನ ಯಜಮಾನರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊದಿಗೆರೆ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಮಾವನವರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದರು. ಆರೋಗ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ್ದರು. ಅವಾಗೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೂ, ಸೊಸೆಯಂದಿರಿ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಆ ಸಾರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಸಣ್ಣ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದವರು ಜೀವಂತ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಆ ಸಾರ್ತಿ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಯಜಮಾನರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕೀ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಫೀಸರ್ ಬರುವವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದು ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಕೀ ಕೊಟ್ಟು ನಾವುಗಳು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ತಲುಪುವವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಅವರ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಬೇಸರ ನಮಗೆಲ್ಲ ಇಂದೂ ಇದೆ. ಅವರು ನಮ್ಮನಗಲಿ 26 ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ.

ದಾವಣಗೆರೆಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಅಂದೇ ನಡೆದ ನನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದರು. ಆ ದಿನಗಳು ನಮಗೆ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ದಿನಗಳು. ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುವರ್ಣ ದಿನಗಳು. ನನ್ನ ಅತ್ತೆ-ಮಾವನವರಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ನನ್ನ ಮಾವನವರ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದು ಆ ದಿನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾವೇ ಪುಣ್ಯವಂತರು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿರಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಪಾವೆಂ ಅವರಿಗೆ ನಮನ

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ

ದಶಕ ದಶಕಗಳಿಂದ ಹರಡಿದೆ

ಪಾವೆಂ ಹೆಸರಿನ ಪರಿಮಳ.

ಈ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಮನ ಸೋತವರ ಮನ ಎಂದಿದೆ:

"ಭಲೇ! ಎಂತಹ ವಿಡಂಬನೆ, ಹಾಸ್ಯ, ಬರಹಚಾತುರ್ಯ!".

ಹರಡಿದೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪರಿಮಳ:

ಪಾವೆಂ ಅಂದರೆ ಕಸ್ತೂರಿ; ಕಸ್ತೂರಿ ಅಂದರೆ ಪಾವೆಂ

ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪರಿಮಳ ಹರಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ

ಹರಡಿತು ಪಾವೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಮಳ.

ಆ ಪರಿಮಳ ಆಸ್ವಾದಿಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅದನು

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಹಂಬಲ.

ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬೇರು ಪಾವೆಂ

ಬೇರಿನಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಪಾವೆಂ ಬಳ್ಳಿ

ಹಬ್ಬಿತು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೆ.

ಆ ಬಳ್ಳಿಯಲಿ ಮೂಡಿದವು

ಅನೇಕ ರೆಂಬೆಗಳು, ಎಲೆಗಳು;

ಅರಳಿದವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೂಗಳು,

ಆದವು ಸದಭಿರುಚಿಯ ಸವಿ ಹಣ್ಣುಗಳು.

ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯ, ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ,

ಮುರಳೀಧರ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ರಮಾನಂದ ಅನ್ನುವ

ಹೆಸರು ಹೆಸರುಗಳಲಿ ಆ ಬಳ್ಳಿಯಲಿ ಅರಳಿದ

ಪಾವೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜನ ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆಸ್ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾವೆಂ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳ ಪರಿಮಳ-ಸ್ವಾದ
ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಮಧುರ.

ಊಟ, ನಿದ್ರೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಅವರು ಪಟ್ಟ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ, ತೆತ್ತ ಬೆಲೆಗೆ,
ಇಂದಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲಿ
ಪಾವೆಂ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಮಳ
ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವದು ನಿರಂತರ.

ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪ್ರಶಂಸೆಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೇ
ನಿರ್ವಿಕಾರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳತ್ತ
ಒಲವು ತೋರಿದ ಸರಸ್ವತಿಪುತ್ರ ಪಾ. ವೆಂ.
ಅವರ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯದ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ
ಸಾಹಿತ್ಯ-ಹಾಸ್ಯ-ಚಿಂತನೆ-ವಿಡಂಬನೆಯ ಪರಿಮಳ
ಅದೆಷ್ಟು ಘಮ-ಘಮ.

ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಅವರ ಯಾವ ಕೃತಿ ಓದಿದರೂ
ವಿಚಾರ, ವಿಡಂಬನೆ, ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿ
ಆಸ್ವಾದಿಸುವನು ಅದರ ಪರಿಮಳ.

ಪಾವೆಂ ಧಾಟಿಗೆ ಪಾವೆಂ ಅವರೇ ಸರಿಸಾಟಿ.
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದಲಿ ಅನವರತವಾಗಿರಲಿ
ಅವರ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಮಳ.

ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮದಲಿ ಪಾವೆಂ ಅವರ
ಬಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಬೆ-ರೆಂಬೆ, ಎಲೆ, ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ಪ್ರೀತಿಯ ನಮನಗಳು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ.

ಮಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ

ಅನಸೂಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ

ಪಾವೆಂ ಅವರ 8 ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ 6 ನೆಯವಳು ನಾನು. ನಾನವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಅರಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಭಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಆದರವಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ಅವರೆಂದೂ ನಮ್ಮನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ, ದಂಡಿಸಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಓದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಮಾನಿಸಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಿಳಿಯ ಲುಂಗಿ ಮೇಲೆ ಬನಿಯನ್, ಮೇಲೊಂದು ಅರ್ಧತೋಳಿನ ಸ್ವೆಟರ್, ತಲೆಗೊಂದು ಮಫ್ಲರ್ - ಚಳಿ ಇದ್ದರೆ ಈ ವೇಷಭೂಷಣ. ಹೊರಹೊರಟರೆ ಬಿಳಿ ನಿಲುವಂಗಿ ಧೋತರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಡಗೈಯ ಮಣಿಗಂಟಿಗೆ ತೂಗು ಹಾಕಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಡೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕ. ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಧಾನವಾಗೆಂಬಂತೆ ದೂರದೂರ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬರೆಯುವಾಗ ಅಥವಾ ಓದುವಾಗ ಅವರು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಎರಡೂ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಣಗಂಟುಗಳೆರಡನ್ನು ಬಲಬದಿಗೆ ವಾಲಿಸಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಡಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ.

ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಾಯಿಯವರು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ರಮಾನಂದಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಂದೆಯವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪನಯನದ ನಂತರ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ತಂದೆಯವರು ನಮಗೆ ಮಹಾಭಾರತ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಶ್ರೀಮದ್ ಭಾಗವತ ಮತ್ತು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೂ ಓದಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಶ್ಲೋಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಲುಗಳು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಗಿದಂತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಚ್ಚಾರ, ಪದವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು. ಯಾರೇ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹೊಗಳಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸದೇನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶೇಂಗಾ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಖಾದ್ಯ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವಾಗ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾದ ಹೊಸ ಪೀಕು ಬಂದಾಗ ಸಿಪ್ಪೆ ಸಹಿತ ಭಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯವರು ಅವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಖರೀದಿಸಿ, ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಎಡ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಒಡೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಜನದಟ್ಟಣೆ ಹಾಗೂ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿಸಿ ನಮಗೂ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ತಾಯಿ-ಅಕ್ಕಂದಿರಿತ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ನಾನಾರೀತಿಯ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಬೆಕ್ಕು ಪ್ರಿಯವಾದ ಪ್ರಾಣಿ. ರಾಜಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಬಾಲಬೀಸುತ್ತಾ, ಬೆಚ್ಚಗಿನ ತಾಣ ಹುಡುಕಿ ಮಲಗುವ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಇದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!

ಅಜ್ಜ ಬೆಲೆಸಿದ ಕನ್ನಡವ ಕಾಪಾಡಿ

ಅನಸೂಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ

ಬೊಕ್ಕಸದ ಕಣಜವಿದು ಚೊಕ್ಕವಾಗಿಹುದು
ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬಹುದಿದು ಜತನ ಜೋಪಾನ
ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಹುದೆಂದು ಬಿಕ್ಕದಿರಿ ಎಲ್ಲೂ
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಬಸಿರ ಹೊಕ್ಕದನು ತಂದೆ
ಚಿಕ್ಕವರ ಜೀವನಕೆ ಇದುವೆ ಆಧಾರ
ಸಾರುವುದು ಇದು ನಿಮಗೆ ಸಕಲ ಸಾಕಾರ
ಮುಕ್ಕುಗೊಳಿಸದೆ ಇದನು ಚೊಕ್ಕವಾಗಿರಿಸಿ
ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕೆಡವದಿರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರಿಸಿ
ಚಿಂತಾಮಣಿಯನಿದನು ಸಂಚರಿಸಿ ನಾತಂದೆ
ಚಿಂತೆಬಿಡಿ, ನೀವಿದನು ಕೊಂಚ ಆಶ್ರಯಿಸಿ.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸವಿನೆನಪುಗಳು

ಅಹಲ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್

ಜೀವನದ ಮರಳಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ಒಂದು 'ಮರುವನ' ಇದ್ದಂತೆ. ನೋವಿನ ನಸು ಸೋಂಕು ಇಲ್ಲದ ಆ ಬದುಕು ಸಂತಸದ ಬುಗ್ಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಹಸಿರಿನಿಂದಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶ ಸೌಖ್ಯದ ತವರುಮನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಆ ಬಾಲ್ಯದ ಒಂದೊಂದು ರಸಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೈ ಮನಗಳೆರಡು ಹರ್ಷದಿಂದ ಪುಲಕಿತಗೊಳ್ಳುವುವು.

ಅಪ್ಪ ಎಂಬ ಎರಡಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಎಂಥಹ ಚುಂಬಕ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದೊಡನೆ ಅಪ್ಪ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನಂತರ ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆ ತುಂಬಾ ಸುತ್ತಾಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಾಡಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕೆನ್ನೆ ಸವರಿ, ಹೆಗಲಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ಅಮ್ಮನೊಡನೆ "ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ಪೋತು ಬರ್ಪೆ" ಎಂದು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಅಪ್ಪನ ದಾರಿ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪನ ಹಸ್ತವೇ ಅಮೃತಹಸ್ತ. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಕಿವಿನೋವಿನಿಂದ ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಮ್ಮ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಿಸಿಮಾಡಿ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಕಿವಿನೋವು ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಳುವೂ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಲ್ಪ ನೋವು ಆದರೂ ಕೂಡ ಸಹಿಸಲಾರದ ನಾನು ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದೆ. ನನ್ನ ಬೊಬ್ಬೆ ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪ ಓಡೋಡಿ ಬಂದರು. ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೈಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಅವರ ಕೈಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾದೊಡನೆ ನೋವು ಮಾಯವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಿತವಾದಂತೆನಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೆ ಆ ಮಮತೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ದವಡೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು. ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆಯ ಸಮಯವಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಸಮ್ಮಿಳನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಗಲಾಟೆ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು. ಹಾಡುತ್ತಾ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ಜೋರಾಗಿ ಕೇಕೆಹಾಕುತ್ತಾ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ತಂದೆಯವರು ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಏನೋ ಬರೆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಈ ಗಲಾಟೆಯಿಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಕೂಡಲೇ ಬಿರಬಿರನೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಬಾರಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆ ಯಾವತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಗದರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಹೊಡೆದದ್ದು ನೆನಪೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನನಗಾದ ವೇದನೆಗಿಂತ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ದುಃಖ ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅಳುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಮುದುರಿ ಮಲಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆ ಹೋದೆ. ರಾತ್ರಿ ಆದಾಗ ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಬಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. ನಾನು ಎದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನಗಾದ ಅವಮಾನದಿಂದ ನಾನು ಬಿದ್ದೆ ಎನ್ನಿಸಿತು. ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂತು. “ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಠಡಿದೆ. ಅಮ್ಮ ಬಂದು ಕರೆದರೂ, “ನನಗೆ ಊಟ ಬೇಡ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಕೂಗಿನ ಸ್ವರ ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪನೇ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ “ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾ” ಎಂದು ಕರೆದರು. ನಾನು ಮೊಂಡು ಹಿಡಿದು ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೆ. ಕೊನೆಗೆ ತಂದೆಯವರೇ ಸೋತರು. “ಬಾಮ್ಮ, ನನ್ನದು ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾ ಊಟ ಮಾಡು” ಎಂದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಣ್ಣಿಸಿದರು. ಅಪ್ಪನ ಅನುರಾಗದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕೋಪ, ತಾಪ, ಅವಮಾನವೆಲ್ಲಾ ಮಂಜಿನಂತೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಸೊತ್ತು. ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾತಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ತಾಳೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರ್ ಹತ್ತಿರ ಏನೋ ಮಾತನಾಡಿ ನಂತರ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ “ಅಯ್ಯೋ ಅದು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನಾ? ಸ್ವಲ್ಪನೂ ಚಂದ ಇಲ್ಲ” ಎನ್ನಬೇಕೆ? ನನಗೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರೆತು. ತಾಳೆಯ ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಗುದ್ದಿದೆ. “ಏಯ್! ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಭಾಳ ಚಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಂಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರೆ ನೋಡು!”

ಎಂದು ಗದರಿದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತಳಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಸುಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಚಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೃದಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಗೋಚರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಹೂವಿನ ಸುಂದರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಿರಿದಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಗುಲಾಬಿ, ಡೇಲಿಯ ಹೂಗಳು ಅರಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ್ದ ಭಟ್ಟಳ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಿಡಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೂಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನನಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಸುಕನ್ಯಾಳಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ನಂತರ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬಂದ ನಂತರ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಹಭಾಸ್ ಗಿರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಖುಷಿ ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೇಲೂ ತಂದೆಯವರ ಗಮನವಿತ್ತು. ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನಮಗೆ ಸದಾಕಾಲ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದೊಂದು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನನ್ನು ಹುಲಿಯೊಂದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓಡತೊಡಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಂದಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಹೆದರಿ ಮಲಗಿದವರ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಓಡಿ ಕಡೆಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೂ ಹುಲಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾ ಬಂತು. ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಾ “ಹುಲಿ! ಹುಲಿ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ, ಓಡುತ್ತಲೇ ಇರುವಾಗ ಯಾರೋ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು. ಹುಲಿ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ನೋಡು ಇಲ್ಲಿ. ಇಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಹೆದರಬೇಡ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ನಾ ಕಂಡ ಕನಸಿಗೆ ನಾಚಿ ನೀರಾದೆ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರು. ಸಂಗೀತದ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಸುಕನ್ಯಾ, ಅನಸೂಯ ಮತ್ತು ನಾನು ಸಾಯಂಕಾಲ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕುಳಿತು ನಮಗೆ ಹಾಡು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಸುಕನ್ಯಾ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಅಪ್ಪ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾ ತಲೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ಅವಳ ನಿಲುವು, ನಡೆ-ನುಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪನ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪನ ಎದುರು ಎಡೆಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ಆದರ್ಶವಾದ, ತ್ಯಾಗ, ತಾಳ್ಮೆ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಇದ್ದರೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿ !

ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್

ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ 'ಕಣ್ಣೀರು ಮತ್ತು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಜೀವನದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದಿದ್ದರು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಸುಖ ಎರಡೂ ಇದೆ. ಸಿಹಿ-ಕಹಿ ಎರಡೂ ಸೇರಿದಾಗಲೇ ಜೀವನವೆಂದು ಪಾವೆಂ ರುಜುವಾತು ಮಾಡಿದರು. ಪಾವೆಂ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾಧನೆ ಮುಖ್ಯ, ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಖ್ಯ, ಫಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರಮಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ, ಮಾತಿಗಿಂತಲೂ ಕೃತಿ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು. ಪಾವೆಂ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ 77 ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ದಿವ್ಯಜೀತನ ಕಲಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಪಾವೆಂ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಉಡುಪಿಯ ಬಳಿಯ ಕೊಲ್ಕದವರು. ಆನಂತರ ಪಾಡಿಗಾರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ್ದರಿಂದ 'ಪಾಡಿಗಾರು' ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರು ಇವರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಅಂಟಿ ಬಂದಿತು. ಇವರು ಉಡುಪಿಯ ಹೊರವಲಯದ ಕುಂಜಿಬೆಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿ 1915ನೇ ಇಸವಿಯ ಫೆಬ್ರುವರಿ 6ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಐದು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅಕ್ಕ ನೇತ್ರಾವತಿ ಹಾಗೂ ಭಾವ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ಸೋದೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಾವನವರೇ ಸ್ತೋತ್ರ-ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ, ಇವರ ಅಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಓದು, ಬರಹ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರೊಬ್ಬರಿಂದ ಕಲಿತರು. ಪಾವೆಂ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಉಡುಪಿ ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ 1932ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರಾಗಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಲ್ಲಿದ್ದ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಜ್ಞಾನದ ತೃಷೆಯನ್ನು ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಾವೆಂ ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಸಂಗ, ಅಪಾರ ಕುತೂಹಲ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಸಂಶೋಧನ ರೀತಿ, ಸದಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಆಕರ್ಷಕ ಶೈಲಿ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದುಬಂದ ಪರಿಯೇ ರೋಚಕವಾಗಿದೆ. ಕಲಿಯುವ ಕುತೂಹಲ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬೀದಿಯಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಂದು ಬಹುಭಾಷಾ ಔಷಧಿಯ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ನಿಂದ ಬಂಗಾಳಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಂಗಾಳಿ ಬಾಲಶಿಕ್ಷಣದ ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಕಲಿಯತೊಡಗಿದರು. ಹದಿನೈದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ರವೀಂದ್ರರ 'ಗೀತಾಂಜಲಿ' ಕವನವನ್ನು ಪಠಣ ಮಾಡಿದರು.

ಬೆಳೆಯ ಸಿರಿ ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಒಂದು ದಿನ ನಡೆದ ಸರಳ ಘಟನೆ ಅವರಿಂದ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದಿತು. ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮನೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಪಕ್ಕದ ಬೀದಿಯ ಕೋಳಿಯೊಂದು ಬಂತು. ನಾವಾದರೆ ಕಲ್ಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಓಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಪಾವೆಂ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು,

'ಬಂದಿತಾದರೆ ಕೋಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಕೊಂದುಬಿಸುಡುವೆನದನು ಜಾಗ್ರತೆ
ಯಿಂದ ಇರಿಯೆ ಕೋಳಿ ಸಾಕುವರೆಲ್ಲರವನಿಯಲಿ'
ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕೋಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬೀರಿದರು.

ಮುಂದೆ ಜೀವನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿ 1937ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ 'ಅಂತರಂಗ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದರು. 1941ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ 'ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್' ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿ 'ಕರ್ಮವೀರ' ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾದರು. 1950ರಲ್ಲಿ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವೀರದಲ್ಲಿ ಹರಟೆ-ಲಘುಬರಹ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದರು.

ತರುವಾಯ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಕಸ್ತೂರಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ, ಮುರಲೀಧರ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಪಾವೆಂ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿಂಡಿಯನ್ನಾಗಿ

ರೂಪಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ 'ರೀಡರ್ಸ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಂತೆ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಛಲದಿಂದ ದುಡಿದು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂದರೆ ಬರೇ ಓದಿ ಬಿಸಾಡುವಂತಹ ಕಾಗದವಲ್ಲ. ಅದು ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದುವ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ, ನೆರವು ನೀಡುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯು ಒಂದು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಾಸಿಕವಾಗಲು, ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪನ್ನು ಬೀರಲು ದಿನವೂ ಹದಿನೆಂಟು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ದುಡಿದರು. ಗುರಿ ತಲುಪಿದರು. ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಯಿತು.

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. 'ಪ್ರಹಾರ', 'ಲೋಕದ ಡೊಂಕು', 'ವಿಪರೀತ', 'ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿ' - ಇವು ಅವರ ಆಯ್ದ ನಗೆಬರಹಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. 'ರಶಿಯಾದ ರಾಜಕ್ರಾಂತಿ' ಮತ್ತು 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ 25 ವರ್ಷಗಳು' ಎಂಬ ಎರಡು ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನವನೀರದ', 'ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು' ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಂಕಲನಗಳಾದರೆ, 'ಬಯ್ಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ' ತುಳು ಕಾವ್ಯಸಂಕಲನ ಮತ್ತು 'ಸುಭಾಷಿತ ಚಮತ್ಕಾರ' ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ.

ಇವರ ಪದ್ಯಗಳ ಎರಡನೇ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು 1978ರಲ್ಲಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ ಅವರಿಗೆ ಹೆಸರು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪದ್ಯಗಳೆಂದರೆ, 'ಗೋಪಿ', 'ನೆಹರು ಸತ್ತರು', ಗೀತಾಧ್ಯಾಯ-19, 'ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲನಿ' ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರಚನೆಗಳು. 'ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲನಿ' ಎಂಬ ಕವನವು ಬದುಕಿನ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ವಿಡಂಬನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಬರೆದ ಕವನ.

ಚೌಪದಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 'ಪೆಂಗೋಪದೇಶ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ 74 ಕಿರುಗವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವು 'ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ'ದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಬದುಕು ಖಟರಾ-ಬಸ್ಸು; ವಿಧಿಯದರ ಡೈವರನು
ಕುಡಿದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎರಡು ಕಾಣುತ್ತ |
ಗಟಾರವೊ ಮರವೊ ಸಂಕವೊ ಟ್ರಕ್ಕೊ ಗೋಡೆಯೊ
ಮಡಿದವನಿಗಾವುದೇನೊ ಎಲವೊ ಪೆಂಗೇ ||
ಮುಂತಾಗಿ ಚಿಂತನಾರ್ಹ ಪದಗಳನ್ನು 'ಪೆಂಗೋಪದೇಶ'ದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾವೆಂ ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಲಂಕೇಶರವರು ತಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಅಕ್ಷರ ಹೊಸಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೂರು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅರವರಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಆಚಾರ್ಯರ ಮೇರು ಕೃತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳ ಕೋಶಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಎಳೆದು ತಂದು ಅದರ ಇತಿಹಾಸ ಸಹಿತ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾವೆಂ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಅನೇಕ. 'ನವನೀರದ'ಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಬಹುಮಾನ, ಸಿ. ಆರ್. ರಾಮಯ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪದಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ವರ್ಧಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಿ.ಡಿ. ಗೋಯಂಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು (1991) ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡೇ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬಹುದಾದ ವಿಚಾರವಲ್ಲವೇ?

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಚಿಂತಕರೆನಿಸಿ ಹರಟೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿ, ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರೆನಿಸಿ, ಕವಿ, ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಾವೆಂ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ದುಡಿದು ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದರು. ಹಣದ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಒಳಗಾಗದ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಮನಸ್ಸಿನವರು. ಇಂದು ಅವರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೈ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೋ ಅವರಿಗೆ ಭಾವಪೂರ್ಣ ಶೃದ್ಧಾಂಜಲಿ.

ತಂದೆಯವರು ಮತ್ತು ನಾನು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ

ನಾನೊಬ್ಬ ಅದೃಷ್ಟವಂತ. ತಂದೆಯವರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯ. 'ನವನೀರದ'ಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ. ತಂದೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಒಡನಾಟ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಸಂಶೋಧಕನಾಗಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿ ಸಾಗಿದ ನನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ - ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ, ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಸುಮಾರು ಐದಾರು ವರ್ಷ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ - ಅವರು 1992ರಲ್ಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವವರೆಗೆ ತಂದೆಯವರ ಸಾಮೀಪ್ಯ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ.

ತಂದೆಯವರು ತೀರಿ 26 ವರ್ಷಗಳೇ ಸಂದಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹಳ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳು ಮಸುಕು ಮಸುಕಾಗಿವೆ. ಕಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮೊದಮೊದಲು ತಾಯಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಡಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವ ಮೊದಲ ಘಟನೆಯೆಂದರೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ ಟ್ರೈಸಿಕಲ್ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು. ವಿಮೆಯಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟ್ರೈಸಿಕಲ್ ಒಂದು ಲಕ್ಷುರಿ. ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಆಗಲಿ ನಂತರವಾಗಲಿ ತಂದೆಯವರಿಂದ 'ಪಿಟ್ಯಾಯಣ'ವಾದ ನೆನಪಿಲ್ಲ; ಅಮ್ಮ ಬಾರಿಸಿದ 'ತರಿಕಿಟಧ, ತರಿಕಿಟಧ' ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ.

ದೇಶಪಾಂಡೆ ನಗರದ ರಾಮಭಟ್ ಚಾಳಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಕೆಲವು ಅರಬರೆ ನೆನಪುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ತಂದೆಯವರು ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುಟಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋದುವ ಪರಿ. ಅಮ್ಮನಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಚಟವನ್ನವರು ಬಿಡರು. ಎರಡನೆಯದು, ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೈತೋಟ. ದಿನವೂ ತಂದೆ ಕೋಲ್ಚೆಯ ಕಪ್ಪು ಕೊಡೆ

ಹಿಡಿದು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನಿನ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ ಆ ತೋಟದ ಕಾಳಜಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರು. ಮಾರುದ್ದದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ-ಡಾಲಿಯ, ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೋತಂಬರಿ, ಕೆಂಪು ರಾಜಗಿರಿ, ತಿಂಗಳವರೆಯ ಬಳ್ಳಿಯವರೆಗೆ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನನಗೂ ಮೋಜು; ಕೈತೋಟದ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕಾಗಿ ಚಾಳಿನ ಹೊರವಲಯದ ಬಯಲಿನಿಂದ ಆಡುಕುರಿಗಳ ಹಿಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ನೆರೆ ಬಂದು ಇಡೀ ಚಾಳು ನಡುಗಡ್ಡೆಯಾಗಿ, ನಾವು ದೇಶಪಾಂಡೆ ನಗರದಿಂದ ಕಾಲ್ಚಿತ್ತು ಎತ್ತರದ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಾಗ ತೋಟ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಕಾಳಜಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಪೂಜೆಗಾಗಿ ತುಳಸಿಯ ಕುಡಿಯನ್ನು ಚಿವುಟುವಾಗಲೂ, ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ, ಬದನೆಕಾಯಿ ಆರಿಸುವಾಗಲೂ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ ನೆನಪು ಮಾಸಿಲ್ಲ.

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿನ ಮನೆ ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡದೇ. ವಾರ್ಷಿಕ ರಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಡಿ ಪಾವೆಂ ವ್ಯಕ್ತದ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ತುಂಬು ಮನೆಯಾಗಿತ್ತದು. ನಾನಾಗ ಲ್ಯಾಮಿಂಗ್ಟನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಕಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ತಾನೆ 'ಸುಧಾ' ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಗೀಳು. ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕುಳಿತು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ, ಕುಂಚ ಆಡಿಸುವ ನನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಿದೆ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಿದೆ. 'ನನಗಿಲ್ಲದ ಈ ಹವ್ಯಾಸ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಲ್ಲದ ಬಂತು?', ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಕೆ. ರಾವ್ ಹಾಗೂ ಕೆ. ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರು ನನಗೆ ಕೇಳಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ, "ಮುಂಬೈಯ ಜಿ. ಜಿ. ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ? ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ." ಅಂತಹದೊಂದು ಆರ್ಟ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೋಗಲಿ ಇರವನ್ನೂ ಆಗ ಅರಿಯದವನು ನಾನು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ, ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿ-ಅಂಬಲಪಾಡಿ-ಕಿದಿಯೂರು ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಲೋಕ ಕಂಡಿರದ ನನಗೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯ ಆಗ ಎಲ್ಲಿ? ಒಲೈ ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನಿಸಿಕೆ. ತಂದೆಯವರು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿನ ಸತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು

ಪೊರೆಯುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು; ಅದರೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯಾಗಿ ಅವರ ಜಾಗೃತ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ನೆನಪು. 1967ರಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವು ನನ್ನದಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕ ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮುಂಡರಾಯ ಬಸದಿಯ ಮುಖಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಾನು ಸ್ತೀಶಿಲ್ಪವೊಂದರ ಸ್ಕೆಚ್ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಈ ವರ್ಷ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಲು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಸಂದರ್ಭವು ನೆನಪಾಯಿತು.

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿತು. ದೊಡ್ಡ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮನೆಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಹಂಚಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದಾಯಿತು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಂದೆಯವರು ಹಾರಿಸಿದ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಚಟಾಕಿಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮನೆಗೆ ಸಿಮೆಂಟು ಸವರಿದ್ದ ಕೆಂಬಣ್ಣದ ನೆಲ; ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಹದವಾದ ಏರಿಳಿತಗಳು. 'ಅಪ್ಪಯ್ಯ' ಅನ್ನುವ ರಮಾನಂದ, ನಾನು, 'ಅಜ್ಜಯ್ಯ' ಅನ್ನುವ ದೇವದಾಸ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿದ್ದೆವು. ತಂದೆ ಮರದ ಹಳೆಯ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ; ಸುತ್ತ ನಾವು. ನೆಲದ ಉಬ್ಬೊಂದು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ಮಾಡುತ್ತ ಒಡನೆಯೇ ಅವರು ನುಡಿದರು: 'ನಿನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮಲಗಿದ್ದಿರಿ?' ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು. ಆಗ ನನಗದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಈಗ ಆ ಮಾತು ನೆನೆದು ಆಗಾಗ ನನ್ನಲ್ಲೇ ನಗುವದಿದೆ.

ವಿಜಯನಗರ, ಅಶೋಕನಗರದ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸುತ್ತ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗಗಳಿದ್ದ ಹೌಸಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯ ಮನೆಗಳು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹೊಸ ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲನಿ ಕೂಡ ತಲೆ ಎತ್ತತೊಡಗಿತ್ತು. ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಕಾಲನಿ ಮನೆಗಳ ಏಕರೂಪತೆ, ನಗರ ಜೀವನದ ಏಕತಾನತೆ, ಅನುಕರಣೆಗೆ ಶರಣಾದ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಬೇರೂರತೊಡಗಿದ್ದವು. ತಂದೆಯವರ 'ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲನಿ' ಪದ್ಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು ಆಗಲೇ.

ನಾವು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರ ಮನೆಗೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹೊಕ್ಕಾಗ ನಾನು ಜಾಬಿನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಸೈನ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ರಮಾನಂದ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ

ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಬಿದರಕುಂದಿಯವರು. ಇವರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಾಠಗಳು. ಕೀಟ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳ ಪದ್ಯಗಳ ವಾಚನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆಗಳು. ಆ ಜ್ಞಾನ ಹವನದ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ಆಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಸು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗೀಳು ನನಗೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಜಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕನ್ಸ್‌ನ 'ಡೆವಿಡ್ ಕಾಪರಫೀಲ್ಡ್' ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಪೂರಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಓದಿದ್ದು ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್‌ಳ 'ಸೈಲಸ್ ಮಾರ್ಸರ್'.

ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 'ತಿಮ್ಮ'ನನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ ಬರೆದೆ. ತೊರಿಸಬೇಕೊ ಬೇಡವೊ ಎಂದು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಲೇ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಓದಿದ ಅವರು, 'ಕುತೂಹಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿ ಇದಕ್ಕಿದೆ. ಆದರೆ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪಳಗಬೇಕು' ಎಂದರು. ಮುಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ-ವಿಮರ್ಶೆ ಓದುವ ಗೀಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೆನಾದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ತಂದೆ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಗಣಿತ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೇ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಫೇಲ್ ಆದೆ. ಗಟ್ಟಿ ಚರ್ಮದ ಜಡಭರತನಂತಿದ್ದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಪರಿಣಾಮವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ತಂದೆಯವರು ಜಡಭರತನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಅವರಿಗೂ ಬೇಜಾರಾದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಬೇಜಾರಾಗಿದ್ದನ್ನು ತೋರ್ಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಂಚೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದರು. 'ಆಯಾ ಕಲಿಕೆಯ ಹಂತ ಆಯಾಯ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಸರಿ. ಈಗ ಸರಿಯಾಯಿತು ಬಿಡು' ಎಂದರು! ಸೈನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಆರ್ಟ್ಸ್‌ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆ. ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಮಧ್ಯಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಭವನ ಹೊಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಕೌಂಟ್ ಚೆಕಿಂಗ್ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಹಚ್ಚಿದರು. ಇದು ನನಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಈಗ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆಯಾದರೂ ಅದರ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಓದುವದೇ ಲೇಸು ಎಂದು ಆಗ ನನಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಬಿ.ಎ.ಗೆ ಕಾಡಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದೆ. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಪತ್ರ ಬಂತು. ತಂದೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. 'ಇನ್ನೂ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದು' ಎಂದು ಹುರುದುಂಬಿಸಿದರು. ಎರಡನೇ ವರ್ಷ ಮೇಜರ್-ಮೈನರ್ ವಿಷಯಗಳ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂತು. ಕನ್ನಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೇಜರ್ ಆಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡೆ. ತಂದೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. 'ಅವಕಾಶಗಳು ಕಮ್ಮಿ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡು' ಎಂದರು. ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಾತು ನನಗೆ ನಾಟಿತು; ನನ್ನ ಓದಿನ ದಿಸೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು. 'ಇತಿಹಾಸ' ವಿಷಯವನ್ನು ಮೇಜರ್ ಆಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತ ಫಸಲನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಈಗ ಸಂತಸ ತರುತ್ತದೆ.

ಬಿ.ಎ.-ಎಂ.ಎ. ಓದುವಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್ ಕಾಲನಿಯ 'ನಮ್ಮ' ಮನೆಗೆ ಶಿಫ್ಟ್ ಆಗಿದ್ದೆವು. ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಗೆಸ್ಟ್ ಹೌಸ್ ತರಹ. ತಂದೆಯ ಸಂಬಂಧಿಕರೂ ತಾಯಿಯ ಸಂಬಂಧಿಕರೂ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರೂ ಯಾರೂ ಇರುವರೇ. ಬಂದವರಿಗೆ ಇಡ್ಲಿ ಕಾಫಿಯ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಯಾವಾಗಲೂ ರೆಡಿ. ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರು ಬಂದು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಇದ್ದ ನೆನಪು ಮಾಸಿಲ್ಲ. 'ಆರ್ಯ'ರು ಸನ್ಯಾಸ ತೊರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸ ತೊರೆದ ನಂತರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಎರಡು ಬಾರಿಯೂ ಅದೇ ಆದರಾತಿಥ್ಯ. ತಂದೆಯವರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದು ಆಗಿನಿಂದಲೇ. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಗುರಿ ಅವರನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವದು. 'ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ' ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ. ಅವರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವವರ ಅರಿವಿಗೆ ಹರವು ಆಳಗಳಿರಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅರಿವಿನ ನಿಖರತೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತವೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಯಾವ ವಿಷಯವೇ ಆಗಲಿ ಅವರು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾಲಾಡುವರು. ವಿಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ವಿಷಯವಾದರೆ ಬಲ್ಲವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವರು. ವಿಶ್ವಕೋಶ-ನಿಘಂಟುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಯೆ. ಲೇಖನಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಮೊದಲು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡುವರು. ಕೊನೆಗೆ ಕುಳಿತರೆಂದರೆ ಬರೆದು ಮುಗಿಸುವರು. ಆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುವರು. ಕೊನೆಗಾಲದ ವರೆಗೂ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಧಾನ ಇದೇ ರೀತಿ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅವರು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪದ ಹೆಚ್ಚು ಒಂದು ಪದ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನದಷ್ಟು ತೂಕದ ಬರವಣಿಗೆ ಅವರದು.

ತಮ್ಮ ಓದಿಗಾಗಿ ಅವರು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಲವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಿಟರರಿ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಮ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನ್ನು - ನಾನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ನನ್ನ ಮೈನರ್ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಮರ್ಶಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದ 'ಮೇಘದೂತ'ದ ಬಗ್ಗೆ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಿದೆ. ಆಗಾಗ ರಘುವಂಶದ ಭಾಗವನ್ನೋ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದ ಭಾಗವನ್ನೋ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಅವರು ನನಗಾಗಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುವ ಹುಚ್ಚು ನನಗೆ ತಟ್ಟಿತು. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಓದದೆ, ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲದೆ, ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಓದುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಅರಿತದ್ದು ತಂದೆಯವರಿಂದ, ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ. ಅದರಲ್ಲೂ ಭೈರಪ್ಪನವರ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ, ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾನಿದ್ದು ಸವಿದಿದ್ದೇನೆ. 'ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುವದೆಂದರೆ ಅದರ ಲೇಖಕನನ್ನು ಓದಿದಂತೆ', ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರವರು.

ನನ್ನ ಎಂ.ಎ. ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಂದೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಂಡು ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಚೇತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆಫೀಸಿನ ಒತ್ತಡವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಓದು-ಬರಹ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಬರವಣಿಗೆ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಹೊಸ ರೂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬುಗ್ಗೆಯೊಡೆಯಿತು. ಬೀಜದಾಳದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕೆದಕಿ ನೋಡುವ ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿತು. ಹರಟೆ, ನಿರೂಪಣೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಕಾವ್ಯ-ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಬರದಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ವಾಗರ್ಥದ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ನಡೆದ ಅವರ ಪದಲೋಕ ಪಯಣದ ದರ್ಶನದ ಮಾಧುರ್ಯದ ಕುರಿತು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ; ಬಲ್ಲವರು ಮನಸಾರೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಕೊಪ್ಪದಕೇರಿಗೆ ಬಂದು ಇದ್ದರು. ತಂದೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂ. ಬಾ. ಅವರ ಮೇಲೆ ತಂದೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಗೌರವವಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಗೌರವ ಶಂ.ಬಾ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ.

ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಐನ್‌ಸ್ಟೈನ್ ಸಿಂದಾಂತಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಪರಮಾಣು ವಿಜ್ಞಾನಿ ಒಪನ್‌ಹೈಮರ್‌ನಂತೆ ಶಂ.ಬಾ. ಅವರ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಬರವಣಿಗೆಯ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ತಿಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಮೊದಲಿಗರಲ್ಲವೆ? ಅವರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು-ಚರ್ಚೆಗಳು ಆಗ ನನಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಗಳೇ. ಆದರೆ ಆಗ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ - ತಂದೆ ನನ್ನೊಂದಿಗಿದ್ದಾಗ ಶಂ.ಬಾ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ - ನಾನು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳು ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಶಂ.ಬಾ. ಅವರ ಕನ್ನಡನಾಡು-ನುಡಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾದನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮುಗಿಯುವ ಮುನ್ನ ದೆಹಲಿಯ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸೇರಿದೆ. ಮುಂದೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಬಾಳ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಉಮಾ ಬಂದಳು. ಆ ವರ್ಷ ತಂದೆಯವರ ತುಳು ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ 'ಬಯ್ಯ-ಮಲ್ಲಿಗೆ' ಹೊರಬಂತು. ಅವರು 'ಟು ಬಾಬು ಎಂಡ್ ಉಮಾ ವಿತ್ ಲವ್' ಎಂದು ಬರೆದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರತಿ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. (ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬರೆದರು ಎಂಬುದು ನನಗಿನ್ನೂ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ). ಮುಂದೊಂದು ವರ್ಷದ ತರುವಾಯ ಬಾದಾಮಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ತಂದೆಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಪರ್ಕ ದೃಢವಾಯಿತು. ಮಗು ವಿಕ್ರಮ ಹುಟ್ಟಿದ. ನಾನು ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಅಹಲ್ಯ-ಭಾವ-ಕೆಲವು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಬಾದಾಮಿಯ ಮೂರನೆಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ತೆಗೆಸಿದ್ದ ಗುಂಪುಫೋಟೋ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವೆಂಬ ದೀರ್ಘಪ್ರಸವವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಶಿಫ್ರಾವೇ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಂ.ಎ. ಕಲಿತಿದ್ದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಧಾರವಾಡ ಸೇರಿದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಬಾಳುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಯಿತು.

ಧಾರವಾಡದ ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಗ ವಿಕ್ರಮ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವ. ತಂದೆಯವರು ಅಮ್ಮನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಟ್ರೈಸಿಕಲ್ ಕೊಡಿಸಿದರು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಟ್ರೈಸಿಕಲ್ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ವಿಕ್ರಮನನ್ನು ಆಡಿಸುವ ಗೋಜಿಯಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆಧಾರ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರು. ಹುಡುಗಾಟ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ

ಶಿವಗಿರಿಯ 'ಅಭಿಲಾಷಾ'ಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ, ಆರ್ಯ, ಶಂ. ಬಾ., 'ಜಡಭರತ', ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಚಂಪಾ, ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಕೆ.ಎಸ್.ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತಿ-ವಿಮರ್ಶಕ-ಸಂಶೋಧಕರೊಡನೆ ಒಡನಾಟ ಇನ್ನೂ ಬಲಿಯಿತು. ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆಗ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರ ಸರಿದಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಚೊಚ್ಚಲ ಕೃತಿ 'ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ' ತಯಾರಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಅದರ ಕರಡನ್ನು ಓದಿ ತಂದೆಯವರು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದು ಮೂರು ಮರುಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಭಾರತದ ಪುರಾತತ್ವ' ಕುರಿತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞ ಬಿ. ಬಿ. ಲಾಲ್ ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ತಂದೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಉಪನ್ಯಾಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯವರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೆತ್ತಿದರು. "ಸಂಧಾನದ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಐದು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನ ಅದನ್ನೇಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ಅದರಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುತ್ಸದ್ಧಿತನವೇನಾದರೂ ಇದ್ದಿತೆ?" ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತಂದೆಯವರಂತಹ ವಕ್ರಕುತೂಹಲಿಗರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎದ್ದಾವು. "ಆ ಐದೂ ಗ್ರಾಮಗಳು ಗಂಗಾ ನದಿಯಗುಂಟ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಕೌರವರ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪಾಂಡವರು ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಡಲಿ ಏನು ಹಾಕಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು" ಎಂದು ಲಾಲ್ ಅವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ತಂದೆಯವರ ಹತ್ತಿರ ತಾವೇ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಅವರ ಯಾರು ಎಂತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

'ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ', 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ' ಇತ್ಯಾದಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿ.ಎ. ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಓದಿದ್ದನಾದರೂ ಹಳಗನ್ನಡದೊಡನೆ ನಾನು ಒಡನಾಟವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾದಾಗ ಕೈಗೆಟಕುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಹಳಗನ್ನಡದ ತಿಳಿವಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತೆ ಕಂಡಿತು. ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಓದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು, ಅರ್ಥವಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು, ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಗುರುತಿಸ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕಲಿತದ್ದು ತಂದೆಯವರಿಂದಲೇ. ಅವರಿಂದಲೇ ಎರವಲು ಪಡೆದ ಸೆಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರ 'ಕನ್ನಡ ಭಂದಸ್ಸು', 'ಭಂದೋಗತಿ', ಕುಕ್ಕಿಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ನಾಗವರ್ಮನ ಭಂದೋಂಬುಧಿ' ಈಗಲೂ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕೈಗೆಟಕುವ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಈಚೆಗೆ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಲುಕರ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ತಂದೆಯವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯ ಗಾಢ ಅನುಭವವಾಯ್ತು.

ನಿವೃತ್ತರಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಂದೆಯವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ ಹೊಸ ಹುಳವೆಂದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ. 'ಪುತ್ತೂರು' ನಿರ್ವಚನದ ಕುರಿತು ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಆಗಲೇ ಬರೆದಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವ 'ಮಧ್ಯಗೇಹಭಟ್ಟ' ಎಂಬುದರ ನಿಜ ರೂಪ 'ನಡ್ಯಂತಿಲ್ಲಾಯ' ಎಂದವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಿದೆ. ಕೆದಿಲ್ಲಾಯ, ಕುಕ್ಕಿಲ್ಲಾಯ ಮುಂತಾದ ತುಳು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಅವರು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಅವರು ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಕೆಲಸ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಅವರು ಸ್ಥಳನಾಮ-ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಔರಂಗಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಾರತೀಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ 'ಡಾ. ಜವರೇಗೌಡ ಎಂಡೊಮೆಂಟ್ ಲೆಕ್ಚರ್' ನೀಡಲು ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗ ತಂದೆಯವರ ತಂತ್ರವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ನಾನು ನೀಡಿದ "ಆಫ್ ಪ್ಲೇಸಸ್, ಪರ್ಸನ್ಸ್ ಎಂಡ್ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್" ಉಪನ್ಯಾಸ ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಮರುವರುಷ ವಡೋದರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅದೇ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನನಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತು!

1991. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಿ. ಡಿ. ಗೊಯೆಂಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಘೋಷಿತವಾದ ಸಂದರ್ಭ. ನೌಷಾದ್ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು ತಯಾರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪ್ರದಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪಟ್ಟಿ ಬಂತು. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಪಾಲಿಗೆ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷ (4 ನಿಮಿಷ ಎಂದು ನೆನಪು) ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣದ ಕರಡು ಬರೆದರು. ನನಗೂ ತೋರಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಬಲ್ಲರಲ್ಲ ಎಂದು! ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರದ್ದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆ ಭಾಷಣವನ್ನು ಓದುವ ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಆದರೆ, ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಅನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ: ತಂದೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಏನಾಗಬಹುದಿತ್ತು!

ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾಹದ ನಿರಂತರ ಹರಿವಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತುವದು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಅರಸುವದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ತಂದೆಯವರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟರೆ - ಅದು ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಇರಲಿ - ಅದನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಭಗೀರಥಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಸಮಾಧಾನದ ಉತ್ತರ ಸಿಗದೆ ಬಿಡುವವರಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತುವದನ್ನೇ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರವರು. ಇದೇ ಅವರ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ಹರವು-ಆಳಗಳ, ಯಶಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟು, ತಂದೆಯವರ ಜೀವನ-ಚಿಂತನೆ-ಹುಡುಕು-ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬರೆಯುವದಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

1992 ಮೇ ತಿಂಗಳು. ನನಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರಜೆಯ ದಿನಗಳು. ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದೆ. 4ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೋನಿನ ಮುಖಾಂತರ ತಂದೆ ಮರಣಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಹೊರಟು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನ. ತಂದೆಯವರ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಅತ್ತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಣ್ಣಾಜಿ ಅಣ್ಣ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ತಂದೆಯವರ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನವಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹೋದ ಅನುಭವವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಗೋಚರರಾಗಿ ಇನ್ನೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ನಾನು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವದುಂಟು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಹಲುಬು: ನೀವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈಗ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಏನೋ, ಎಂದು. ಮತ್ತೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ: ಇಲ್ಲ, ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ಸಾಧಿಸಿರುವದು, ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ, ಎಂದು.

ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ...

ಉಪೇಂದ್ರ ಎಂ. ಪಾಡಿಗಾರ

ಉಳಿದ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮ ಅಜ್ಜ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡನೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆದದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜನ - ನಮಗವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅಜ್ಜ - ನೆನಪುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸುಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ನನ್ನ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ತಾಯಿಯ (ಮುರಳೀಧರ ಪಾಡಿಗಾರ ಮತ್ತು ಶೋಭ ಪಾಡಿಗಾರ) ಕಡೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವರೊಬ್ಬರೇ ಇದ್ದದ್ದು. ನಾನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನನಗೆ ಅಜ್ಜ ಅಂದರೆ ಪಾವೆಂ ಒಬ್ಬರೆ.

ನನಗೆ ಅಜ್ಜನ ನೆನಪೆಂದರೆ ನಲಿವಿಗಿಂತಲೂ ನೋವು ಮೊದಲು ಕಾಣುತ್ತದೆ: ಅದು ನಾನು ಅಜ್ಜನಿಂದ ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದಾಗಿ ತಿಂದಂತಹ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವರ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಟ್ಟಂತಹ ನೋವುಗಳಿರಬಹುದು. ಇಂದಿಗೂ ನನಗೆ ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಹೆಚ್ಚೋ ಅಥವಾ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ನೋವು ಹೆಚ್ಚೋ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಪರದಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಉಳಿದ ಸಹೋದರರಾದ ಸುಬ್ಬು, ಕುಮ್ಮು ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಮಗಿನ್ನೂ ಆವಾಗ ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿ. ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ನಂಟು - ಅಥವಾ ತಂಟೆ, ತಗಾದೆ ಅನ್ನಿ - ನನ್ನ 5-6 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ನೆನಪಿನಂಗಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಅವರ ನೆನಪು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸುಕಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಕೈತೋಟ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಬೇಲಿಯಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಬೇಲಿಯ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಚೆನ್ನೆ ಕಾಳಿನ ಮರವಿತ್ತು. ಅದರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮರದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಮುಳ್ಳು, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳು. ಹತ್ತಿ ಕೀಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಕಲ್ಲು ಎಸೆದು ಕೀಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸುಮಾರು ಪ್ರಯತ್ನದ ನಂತರವೂ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲಕಲಾ ಪಾರಂಗತರು. ಅವರ ಬಳಿ ಕೈತೋಟಕ್ಕೆ, ಮರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ಕೊಳಾಯಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಬಂಧಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆ ಕೈಗಳಿಗೆ ಅವರ ಗರಗಸ ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ನನ್ನ ಕಪಿ ಬುದ್ಧಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲಾರದೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆ ಕಾಳಿನ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ಪೊಳ್ಳು ಮರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮರ ಧರೆಗೆರಗಿತು. ಮಾಡಿದ ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಿದ್ದ ಮರವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಬೆತ್ತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು. ಎಂದಿನಂತೆ ಮುದ್ದಿನ ಮೊಮ್ಮಗನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ದೊಡ್ಡನ ಆಗಮನ. ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ನಾನು ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಗಳಿಸಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದಾಗ ಅಜ್ಜ ನನಗೆ ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ "ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೊದಾಗ" ಎನ್ನುವ ಕಥಾ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಜ್ಜನ ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು, ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನನಗೆ ಅಜ್ಜನೇ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟೇ ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಘಟನೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅವರ ಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿ ಅಥವಾ ಕೊನೆ ಎರಡೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊಹಿಸಲಾಗದಂತಹ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಬೆತ್ತ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅಜ್ಜನ ಭತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪ್ಯಾರಾಚೂಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾರಿಬಿದ್ದದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಜನ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದಿದ್ದೆ. ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಕಾರಣ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಪೇರಲೆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಣ್ಣಂದಿರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಮರದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನೇ ಕಡೆದಿದ್ದೆ.

ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಸುಬ್ಬು, ಕುಮ್ಮು, ಮೀರಾ, ವೀಣಾ, ಸುಪ್ರಿಯಾ, ಸುಜಯಾ ಅವರ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ನಾನೇ ನಾಯಕನೆಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧುಗಳು ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ನೀರಿನ ಟಾಕಿಯ ನಲ್ಲಿ ಮುರಿದದ್ದು, ಮರದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಕಿತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜಿಯಾಗ್ರಫಿಕ್ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿದೇಶಿ ಕಾರುಗಳ

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ರೇಡಿಯೋ ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜನ ಜಟಾಪಟಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂದೂ ಅವರು ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದವರಲ್ಲ. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಅವರದು.

ಇನ್ನು ನನ್ನ ನೋವಿನ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ಅವರು ಉಸಿರಾಡಲು ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಷ್ಟ, ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ನರಳಾಟ, ನೋವು. ಅವರ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೋ ಅಥವಾ ದುರಾದೃಷ್ಟವೋ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಕಳೆಯಲು ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ. ಈಗಲೂ ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ.

ಈ ಪಾವೆಂ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಆತ್ಮೀಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ದಿವಂಗತ ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು. ಅಜ್ಜನ ಕಾಲಾನಂತರ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಜ್ಜನ ಕೆಲವು ಬರಹ/ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಜ್ಜನೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಭಾವಪೂರ್ಣ ನಮನಗಳು.

ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಪಾವೆಂ ಎಂಬ ಮಹಾಚೇತನದ ಒಂದು ಕುಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಪೆಂ - ಅತ್ತೆ, ಮಾವನವರಿಂದ ಕೇಳಿದಂತೆ

ಭವಾನಿ ಶ್ಯಾಮ್ ಪಾಡಿಗಾರ

ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಜ್ಜ ಹೋಗಿ ಸುಮಾರೇ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಜ್ಜನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೀ ಕೇಳಿದಂತಹ ವಿಷಯಗಳಿವು.

ನಮ್ಮ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಅಜ್ಜನ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ದಿ|| ಮುರಳೀಧರ ಪಾಡಿಗಾರ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಅಭಿಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮಾವ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮಗ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದನೆಂದರೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲ್ಲಾ ಮಾವ, "ನೋಡು ಇವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಬಂದಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮಾವ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸ್ಕೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಂತೆ; ಮಾವ ಅವರ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಅದೇ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅಜ್ಜ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಅದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಚಕಿತರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ಆ ಮಧ್ಯೆ ಅದೆಷ್ಟು ಬಸ್ಸುಗಳು ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದವೋ ಆ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ತನ್ಮಯತೆ.

ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ ಹಾಗೂ ಮಾವನಿಗೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸರಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಅಡಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಅತ್ತೆ 5 ಅಡಿ ಹಾಗೂ ಮಾವ 6 ಅಡಿ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮತ್ತೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಅದಕ್ಕೇ ಅಜ್ಜನವರು ಅವರಿಗೆ "ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣ ವಸ್ತು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿ, ಆದರೆ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದ್ದದವನನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದೀಯಲ್ಲ" ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ "ಶ್ಯಾಮ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅಜ್ಜ "ನಿಮಗಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆಯಾ? ಇಂತಹ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಮಗುವಿಗೆ ಶ್ಯಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ?" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ.

ಅಜ್ಜನ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮದ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯದಿದ್ದರೆ ಅಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರೇ ನಾಡೋಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಡಾ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ. ಅವರು ಪಾವೆಂ ಆರ್ಚಾರ್ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಾಧ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು ಮತ್ತು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪಾವೆಂ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವ ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವ ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾವನೂರ ಅವರು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಮಾವನವರು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೊಂದೇ ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ.

ಪಾವೆಂ ಬರಹವೇ ಬದುಕು

ಜ್ಯೋತಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಉಪಾಧ್ಯ

ಜನಿಸಿದರು ಉಡುಪಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಾ ವೆಂ ಆಚಾರ್ಯರು
ಲಕ್ಷಿ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲ; ಸರಸ್ವತಿಯ ವರಪುತ್ರರು.
ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರು, ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಬಲು ಜಾಣರಿವರು
ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಾಸಿಲ್ಲ; ಕುಲ-ಕಸುಬಿಲ್ಲ; ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು, ಕಾರಕೂನರಾದರು ಕೊನೆಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾದರು.
ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಕರ್ಮವೀರರಾಗಿ,
ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದುಡಿದರು.
ಕನ್ನಡ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪನ್ನು ನಾಡೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿದರು

ಓದುಗರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆದರು
ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತಿತರರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕತೆ ಹೇಳಿದರು
ಕತೆ, ಕವನ, ವಿಮರ್ಶೆ, ವಿಡಂಬನೆಗಳಿಂದ ಕರುನಾಡಿನ
ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲನಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಜನಜನಿತರಾದರು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಕ, ಪ್ರಕೃತಿ-ಪ್ರೇಮಿ ಪಾವೆಂ ತನ್ನ
ಪುಟ್ಟ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು ಡೇರೆ, ಗುಲಾಬಿ, ಬಯ್ಯಮಲ್ಲಿಗೆ
ಸಾಹಿತ್ಯ ವನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರು ಹರಟೆ, ಕತೆ, ಕವನ, ವಿಡಂಬನೆ

ಸಂಸಾರ ನೊಗದ ಭಾರಕ್ಕೆ ಭಾರ್ಯೆ ಬಯ್ಯುವಳು-
"ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಚಿಂತಿ ಮನಿ ಕಡಿಗೆ"

ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಪಾವೆಂ ನೀಡಿದರು ಕನ್ನಡಮ್ಮನಿಗೆ
ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಕೊಡುಗೆ

ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧುಬಳಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆತ ಮಿತಭಾಷಿ
ಆದರೂ ನಾಡಿನ ಜನತೆಗೆ ಮಾಡಿದರು ಪೆಂಗೋಪದೇಶ;
ಅವರ ಸುಭಾಷಿತ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿತು ಈ ದೇಶ.

ಅಜ್ಜ ನಡೆದಾಡುವ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ
ರಶಿಯಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಆಗಲಿ; ವಿಜ್ಞಾನ-ವಿಸ್ಮಯವೇ ಇರಲಿ
ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ.
ಆದರೆ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರ ಈ ಜಗತ್ತು;
ಅವರ ಕನ್ನಡ ಸೇವೆಗೆ, ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಜ ಸೋಕದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ; ಅಜ್ಜ ಮುಟ್ಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲ.
ನಾಡಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಿರಿಯರು, ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರು
ಇವರೇ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯರು.

ಹಿರಿಗೂ ಇದ್ದರು ನಮ್ಮಜ್ಜ

ಭಾಯ ಕೆ. ಉಪಾಧ್ಯ

ನನಗಾಗ 12 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಇರಬಹುದು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಜೆಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾವಂದಿರು ಅವರ ಅಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕನವರಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ, ಅಕ್ಕಾ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಆ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ರಾಜ, ಗಿರಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡನವರು ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಎಂದು ಕರೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಕರೆದು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು, ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರು. ನಾನು ವಾದಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನನ್ನನ್ನು ತಂಗಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ ಎಂದೆ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನಂತರ ನನ್ನ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ತುಂಬಾ ವಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೋ ಎಂದರು. ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಬೈದರು. ನಾನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅಜ್ಜನವರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಜಗಳವಾಡಿದೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ಮರೆತಿರಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮಮ್ಮ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಮುಂದಿನ ವರುಷದ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಗೆ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದಾಗ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಗದದ ಮೂಲಕ ಅಜ್ಜನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಜನವರು ನನಗೆ ಕ್ಷಮೆಕೋರಿ ಪತ್ರ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದು. ಈಗ ನಾನು ಇದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ನಾಚಿಕೆ, ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಜ್ಜನವರು ಎಂಥಾ ಸರಳ, ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ. ನಾನು ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯದವಳಾಗಿದ್ದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಟಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಪಂದ್ಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗೆ 15, 30, 40 ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೂ, ಅವರಿಗೂ ಅದು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ (ಆಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ) ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು, ಇಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಹುಡುಕೋಣ ಎಂದು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಬೇಸರದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದರು. ಮರುದಿನ ಪೂರ್ಣವಿವರದೊಂದಿಗೆ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ಈಗ ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ಎಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು.

ನಾನು ಈಗ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ಗುಣಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮಜ್ಜನವರ ಅಸ್ತಮಾ (ಗದ್ಯ - ಪದ್ಯ)

ಭಾಯಿ ಕೆ. ಉಪಾಧ್ಯ

ನಮ್ಮಜ್ಜನವರು ಅಸ್ತಮಾದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು
ಉಸಿರಾಡಲು ಹರಸಾಹಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು
ಧೂಳೆದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ರುಠಾಡಿಸಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು
ಓದುವ ಮೊದಲೇ ಅಕ್ಷಿ ಅಕ್ಷಿ ಎಂದು ಸೀನುತ್ತಿದ್ದರು
ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದು ಕನವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಂದೆ ಬಂದೆ ಎಂದು ಬಿಸಿನೀರು ತರುತ್ತಿದ್ದರು
ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬೈಯುತ್ತಾ ಬೈಯುತ್ತಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು
ಆದರೂ ಅಜ್ಜ ಸುಯ್ಯು ಸುಯ್ಯು ಎಂದು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು
ಬೆಳಗಿದ್ದು ಧಾರಾವಾಡಕ್ಕೆ ರೊಂಯ್ಯ ರೊಂಯ್ಯ ಎಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು
ಗುಣಮುಖರಾಗಿ ಕಾರಿನಿಂದ ಬಿರ ಬಿರನೇ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು
ಬಿಟ್ಟಗಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ
ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಋಷಿ ಋಷಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ
ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಅಸ್ತಮಾ ಆಗಿದ್ದಳು ನಮ್ಮಜ್ಜನಿಗೆ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಟ ಕೊಡುವ ಪ್ರಿಯತಮಾ ಎಂದು
ನಮ್ಮಜ್ಜ ಆ ಪ್ರಿಯತಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು

ಪಾವೆಂ ನುಡಿ ಸ್ಮರಣೆ

ಚಂದ್ರಕಾಂತ ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ

ಪುಸ್ತಕದ ಹುಳು ಎಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ, ಪಾವೆಂ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಕನೆ ನೆನೆಪಾಗುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬರಹಗಳು, ತಿಳಿಹಾಸ್ಯ ಲೇಪಿತವಾದ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಲಘು ಹರಟೆಗಳು. ಅಂಕಣ ಬರಹದ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಮುರಲೀಧರ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬರೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ನಂತರವಷ್ಟೇ! ನನ್ನ ಮಡದಿ ಛಾಯಾ, ಪಾವೆಂರ ದೊಡ್ಡ ಮಗಳು ಸುಕನ್ಯ-ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳ ಸುಪುತ್ರಿ.

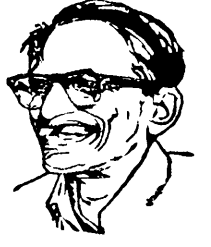
ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಪಾವೆಂ ಕಾಲವಶರಾಗಿ ಐದು ವರುಷವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಂತೂ ಮುಖತಃ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದುಃಖ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನಂತರ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಿಷ್ಟು! ತೀವ್ರ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಎಸೆಸ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಅಂಕ ಗಳಿಸಿಯೂ ಮುಂದೆ ಓದಲಾಗದೆ, ಸಂಸಾರದ ನೊಗ ಹೊತ್ತ ಪಾವೆಂ, ತನ್ನ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ, ಛಲ, ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞತೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು/ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ನಿರ್ಮೋಹ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಆದರ್ಶ!!

ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಛಲ (ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಪದಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಅಲೆದಾಟ, ಹುಡುಕಾಟ ಅದೆಷ್ಟು ರೋಚಕ!), ಸಂಸ್ಕಾರ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಯಂ ಅಂಧ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅನ್ಯರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯ, ಕೆಳ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದೂ, ಉನ್ನತ ವಿಚಾರ-ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ ನಿಲುವು : ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಮೆಚ್ಚುವ, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಪಾವೆಂ ಗುಣಗಳು.

2015ರ ಫೆಬ್ರವರಿ 6ರಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ಪೂರೈಸಿದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯಿಂದೊಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ!!

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬವಣೆಯ ನಡುವೆಯೂ ನಗಬಹುದು, ಧೈಯ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ
ಬದುಕಬಹುದು ಎಂದು, ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ, ಬರಹದಲ್ಲೂ ತೋರಿದ
ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮೋನ್ನಮಃ !!!

ಅಜ್ಜನ ಆರೋಹಣ

ಮಾಯಾ ಕಿರಣ್

ನನ್ನಜ್ಜ ಪಾವೆಂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನೂ ನಾನು ನಡೆಸಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಒಡನಾಟವೇನಿದ್ದರೂ 11-12 ವರ್ಷದವಳಾಗಿದ್ದಾಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ, ನನಗೆ ತಿಳಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ, ಶಾಲೆಗೆ ರಜ ಬಂತೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಪಯಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಜ್ಜನ (ಪಾವೆಂ) ಮನೆಗೆ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಖುಷಿ. ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠವೆಂದರೂ 10-15 ಮಕ್ಕಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಒಡಾಡಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಡತೊಡಗಿದರೆ ನಮಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಜ್ಞಾನ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವರು ಯಾರಾದರು ಬಂದು "ಅಜ್ಜ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬರೆಯಲು ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡದೆ ಇರಿ ನೋಡೋಣ" ಎಂದು ಗದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಟದ ಓಫಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು. ಹಾಗಾಗಿ ನನಗಾಗ ಅಜ್ಜ ಎಂದರೆ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿನ ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ. ಇವರೂ ಎದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರಂತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದೇ ಎಂದು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಹೀಗೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಶುರುವಾದ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿದ್ದು ನಾನು ಸುಮಾರು 11 ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಾಗ. ಆಗ ಒಂದು ವರ್ಷವಿಡೀ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ನಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜನೊಂದಿಗೆ ಹಿತ್ತಲಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ ಕೊಯ್ಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೆದ್ದಲು ತಿಂದು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಣಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಇತ್ತು. ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಲೆಂದು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರುವುದೆಂದರೆಯೇ

ಏನೋ ಒಂದು ಋಷಿ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನರಾಗಿ ಬಿಡುವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಇರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನನಗೆ. ಆ ಏಣಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಎಷ್ಟು ಅದ್ವಾನವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಲು ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ ಸಲ ನಾನು ಬಿದ್ದದ್ದು ಉಂಟು.

ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಂದರೆ 70 ವರ್ಷ ದಾಟಿದ್ದ ಅಜ್ಜ ಪಾದರಸದ ಚುರುಕಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿಗಾಗಿ ಆ ಏಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸರ್ಕಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ. ಬಿಡು, ನಾಲ್ಕೈದು ಹೂತಾನೇ ಎಂದು ಬಿಡುವ ಜಾಯಮಾನ ಅವರದ್ದಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನೂ, ಸಣ್ಣ ವಿಷಯ ಎಂದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ. ಲಕ್ಷವೆಲ್ಲಾ ಹೂ ಕಿತ್ತುವುದರಲ್ಲಿಯೇ. ಇದನ್ನೇ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ತತ್ವರತೆ ಎನ್ನಲೇ? ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿ ಎನ್ನಲೇ!! ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ವಯಸ್ಸಿನವರಾರೂ ಅಂತಹ ಏಣಿಯನ್ನು ಏರುವ ದುಸ್ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಖಂಡಿತಾ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ನಾನು ಮರ ಹತ್ತಲು ಕಲಿತದ್ದೂ ಆ ಕೈತೋಟದ ಕರಿಬೇವಿನ ಗಿಡ (ಮರ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಅದು ಎತ್ತರವಾಗಿತ್ತು) ಹತ್ತಿಯೇ. ಮರವನ್ನು ನಾಲ್ಕಡಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಗೋಡೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕರಿಬೇವಿನ ಎಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಿಂತಾ ನಾಲ್ಕೈದಡಿ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಆಯ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಗೋತ. ಅಲ್ಲಿಯೆ ನನಗೆ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿರುವ ರೋಮಾಂಚನದ ಅನುಭವವಾದದ್ದು. ಹಾಗೆಯೇ, ನನ್ನಜ್ಜ ಆ ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೂ ಅದೇ ರೋಮಾಂಚನವಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅದೇ ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆ ಮಟ್ಟದ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿರಬಹುದೇ?

ಇನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಮನೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಸರಸ್ವತಿಯ ವರಪ್ರಸಾದವಾದ ಪುಸ್ತಕವೇ. ಕಪಾಟಿನ ಒಳಗೆ, ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ, ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ, ಬರೆಯುವ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ. ಕೊನೆಗೆ, ದೇವರ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ದಾಸರ ಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ತಾನಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಸಾರಿದಂತಿತ್ತು ಆ ಮನೆ. ಅಜ್ಜ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸ್ತಮಾ ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಕೈ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಶುರು ಅವರ ನರಳಾಟ ಮತ್ತು

ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯ ಆರೈಕೆಯ ಜುಗಲ್ ಬಂಧಿ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಮಾದ ನಡುವೆ ಗುದ್ದಾಟ. ರೋಗ ಸೋತು ಶರಣಾದಾಗಲೇ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೇ ದಿನವಾದರೂ ಸರಿ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯವರು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ನಾವು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಜ್ಜಿಗೂ ಅಸ್ತಮಕ್ಕೂ ಸವತಿ ಮತ್ತರ ಎನ್ನಿ ಬೇಕಾದರೆ! ಅಜ್ಜ ಉಸಿರಾಡಲು ಕಷ್ಟ ಪಡುವಾಗಿನ ವಿಚಿತ್ರಾಚಿತ್ರ ಶಬ್ದಗಳೋ! ಒಮ್ಮೆ ಶೀಟಿ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ, ಒಮ್ಮೆ ಗೊರಗೊರ ಶಬ್ದ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ!' ಎಂದೋ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ 'ಅಯ್ಯೋ! ಅಮ್ಮ...' ಎಂಬ ನರಳಾಟ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವಾತಾವರಣವೇ ಭಯಭೀತಗೊಳ್ಳುವಂತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವರಾದ ನಮಗೇ ಹಾಗೆನಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿಜಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕರದ್ದಾಗಿರಬೇಡ? ಅಬ್ಬಾ! ಆ ನರಳಾಟಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನವರತ್ನಗಳೇ ದಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಇದು ಅವರ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಛಲವೇ? ಮುಂದಿನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಅರಿವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯವೇ? ರೋಗಕ್ಕೆ ಈ ಸಲ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೇಸರ ಬಂದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಧನಾತ್ಮಕ ನಿಲುವೇ?

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಕೊಂದೆ ನೀನು' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅಜ್ಜನಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಗನಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂಬ ಅರಿವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಗದುಗಿನ ಭಾರತದಿಂದ ಕರ್ಣಪರ್ವವನ್ನು ವಾಚನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ. ಅವರ ಪದ ಬಿಡಿಸಿ ಓದುವ ಪರಿಣತಿ, ಓದುವಾಗಿನ ಪೂರ್ಣ ತನ್ಮಯತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಎದ್ದು ಹಾವ ಭಾವದೊಂದಿಗೆ ವಾಚಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಸಾನುಭೂತಿ. ಇದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೇ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಂತಾಗದೆ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಗಿಸಿದ್ದು ಎಂದು. ಇನ್ನು ಅವರ ನೆನಪನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರಂತಾಗದೇ ಅವರೊಳಗೊಂದಾಗುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು.

ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜ ನಾನು ಕಂಡಂತೆ

ಮೀರಾ ಗೋಪಿನಾಥ

ಅಜ್ಜನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ತಮಗೆ ಸರಿವೆನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಿಷ್ಕರವೆನಿಸಿದರೂ ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ನನಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಒಂದು ಸಾರಿ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಅಜ್ಜನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜನೊಡನೆ ಟಿ. ವಿ. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಸೋಲ್ವರ್' ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥ ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ತಕ್ಷಣ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಾಗದದ ಚೂರು ಹಾಗೂ ಪೆನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. 'ಸೋಲ್ವರ್' ಪದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಸ್ಪೆಲಿಂಗ್ ಸಮೇತ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಇದು ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜನ ಶೈಲಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ನೆನಪು. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಂದರೆ ನನಗೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಂದರೆ ಕೇಳುವುದೇ ಬೇಡ. ಒಂದು ದಿನ ಅಜ್ಜನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಭೈರಪ್ಪನವರ 'ಅಂಚು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿ ಕಂಡೆ. ಅವತ್ತೇ ಪೋಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓದಲುತೊಡಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಅಜ್ಜ, 'ಅಯ್ಯೋ ನೀನು ಓದಲು ಶುರುಮಾಡಿದಿಯಾ...' ಎಂದರು. 'ನಾನು ಬೇಗ ಓದಿಕೊಡ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಬೇಡಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನಿಸಿತೋ, 'ಆಯ್ತು, ಬೇಗ ಓದಿಕೊಡಮ್ಮಾ' ಎಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು.

ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸಾಕೆಂದು ಕಾದಂಬರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಓದಲುತೊಡಗಿದೆ. ಅಂದು ನಾನು ಕಾದಂಬರಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದುವರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲೇ ರೂಮಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅಜ್ಜಹೊರಗೆ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು

ಕಂಡಿತು. 'ಓದಿ ಆಯ್ತಾ, ಕೊಡಮ್ಮಾ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಓದಿ ಭೈರಪ್ಪನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಬೇಕು'. ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕಾದಂಬರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ರೂಮಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ನನಗೆ ಅವರ ಸ್ವಭಾವದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ್ಗುಲಿನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೇ ಅವಸರವಿದ್ದರೂ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನನಗೇ ಮೊದಲು ಓದಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಆ ಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಅಜ್ಜನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ನೆನಪು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದೇ ಭಾವನೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಾವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಜ ಯಾವತ್ತೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಅಗತ್ಯ ಕಂಡಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ನಿರ್ಣಯ ನಮಗೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮರಳಿದಾಗ (ಆಗ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ) ಒಂದಿಷ್ಟು ಜನ ಅಜ್ಜನೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ನಡುನಡುವೆ ಪೋಟೋ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡನ ಹತ್ತಿರ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಪತ್ರಕರ್ತರು. ನಿನ್ನಜ್ಜನಿಗೆ ಗೊಯೆಂಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಜ ಅವರ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಟೀಬಲ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ (ಆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ) ಯವರಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಶುಭಾಶಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜ ಒಳಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಋಷಿಯಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ 'ಅಜ್ಜಾ ಕಂಗ್ರಾಟ್ಸ್ ... ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಲೆಟರ್ ಬಂದಿದೆ. ವ್ಹಾ..' ಎಂದು ಕೈ ಕುಲುಕಿದೆ. ಅಜ್ಜ ಸರಳವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಆಯ್ತು ಬಿಡು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಲೆಟರ್ ಬಂದದ್ದಕ್ಕಾದರೂ ಈ ನಿಮ್ಮ ಬಡ ಅಜ್ಜ ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾದರೆ ಸಾಕು', ಎಂದರು.

ಆಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ನೋವಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ಯಾವತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ಗಮನವೇ ಹರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ತುಂಬಾ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ಮೇಧಾವಿ (ಸಾಹಿತಿ, ಪತ್ರಕರ್ತ, ಚಿಂತಕ, ಕವಿ, ವಿಡಂಬನೆಗಾರ ಹೀಗೇ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ) ನನ್ನ ಅಜ್ಜನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ, ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲ & ... ನನ್ನ ಜೀವನ ಪಾಠವಾಗಿ

ವೀಣಾ ಅಡಿಗ

ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜನ ಜೊತೆ ಕಳೆದ ಕೆಲ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕ್ಷಣಗಳು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೇಯ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಮಹತ್ತರವಾದ ದಿನಗಳು.

ಅಜ್ಜ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ದೇವರನಾಮವನ್ನು ಹಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಅವರಿಗೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅಜ್ಜ ದೇವರನಾಮವನ್ನು ಲಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವರು ಮರುದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಗೆಜ್ಜೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅದರ ಪ್ರತಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಉದುರಿ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿದಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಸು ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಗೆಳತಿ ಭಾರತಿ ನನ್ನೊಡನೆ ತನ್ನ ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಆಟದ ಸಾಮಾನಿನೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗುವಾಗ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಣ್ಣಿಂದ ತಟ್ಟೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಅಜ್ಜ ಎನು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಆಟದ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಇಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ ಎಂದೆ. ಸುಮ್ಮನೇ ಒಳಹೋದ ಅವರು ಮರುದಿನ ಅದನ್ನು ನನಗೋಸ್ಕರ ತಂದಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಾಳಜಿ ಅವರಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ!

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಪರಿಚಯಸ್ಥರ ಮನೆಗೆ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಅಜ್ಜನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಅದು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆಲಿಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ನಾವೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಆಲಿಕಲ್ಲು ಹೆಕ್ಕಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಅಜ್ಜ ಬಂದವರು ಮಕ್ಕಳೇ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದೇ ಆಲಿಕಲ್ಲು ಹೆಕ್ಕುವ ಬದಲು ಭತ್ತಿ ಬಿಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಉಲ್ಟಾ ಮಾಡಿ ಇಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಲಿಕಲ್ಲು ಸೇರುವವು ಎಂದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಮಜಾ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ.

ಅವರು ಲೇಖಕರಾದ ಕಾರಣ ಮನೆಗೆ ಹತ್ತಾರು ಪುಸ್ತಕ, ಸುದ್ದಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ತುಂಬ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಚಂದಮಾಮ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅದನ್ನು ಓದಲು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜೀವನಗಾಥೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದವು.

ಇವೆಲ್ಲ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿನ ನೆನಪುಗಳು. ಇನ್ನು ನಾನು ಒಂಭತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಲೇಖನದ ಪ್ರೊಫ್ ರೀಡಿಂಗ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು ನಿನ್ನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಿಡಿತ ತುಂಬಾ ದೃಢವಾಗಿದೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು ಎಂದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗ ಅವರು ಏಕೆ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಈಗ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಆವಾಗಲೇ ಅರಿವಿತ್ತೆಂದು ನನಗೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅದರಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಕಥೆ, ಎರಡು ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದ ಗದ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಮಾರು ಹನಿಗವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಕರಡು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಒಂದು ಕಡೆ ಉಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಳಿ ಪಂಚೆ ಧರಿಸುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಜ್ಜ ನೀವ್ಯಾಕೆ ಬೇರೆಯವರ ಧರ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಶರ್ಟ್ ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕವರು ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಇದನ್ನೇ ಧರಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಇದೇ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು ಹಾಗೂ

ಇದನ್ನೇ ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನನ್ನ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಶರ್ಟ್‌ಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗಂತ ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನಶೈಲಿ ಏಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಿ? ಎಂದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಚರ್ಚೆ ಎಂದರೆ ಮಾತುಕತೆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬೇಕು, ಒಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ತನ್ನದೇ ಸರಿ ಎನ್ನುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಅದು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತದಷ್ಟೇ ಅಂದಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುದ್ದಿ ವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದೊಂಬರಾಟ ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಮಗಳ ಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬ. ತುಂಬ ಬಡವರು. ಅವರ ಮಗಳ ಹೆಸರು ಬೇಬಿ (ಪೂರ್ತಿ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ). ಅವಳು ತಾನು ಬರೆದ ಕಥೆ, ಕವನಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಬಳಿ ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡ್ತಿರಾ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗಳು, ನನಗ್ಯಾಕೆ ಮಾಡಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಅವರಂದ ಮಾತಿದು - ಅವಳು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಬರೆದ ಬರಹಗಳು ಅವು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಉತ್ಸಾಹವಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೀನೂ ಏನಾದರೂ ಬರಹ ಬರೆದಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಡು ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವೆ. ಅದೇ ತರಹ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗದ್ಯ ಬರೆಯುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ಬರಹವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ಕೊಡಿ ಎಂದಾಗ ಅವರು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಲು ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಬರಹವಲ್ಲ ನನ್ನದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದರು. ನನಗಾಗ ನಿರಾಶೆಯಾದರೂ ಬಿಡದೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಚೆ ಮಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹಾಕಿ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹುಮಾನ ನಿನಗೇ ಖಂಡಿತ, ಅಂತಹ ಗೆಲುವು ನಿನಗ್ಯಾವ ಮಿಷಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಹೇಳು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಸ್ಪರ್ಧಿಸು,

ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುವ ಅನುಭವವೇ ನಿನ್ನ ಗೆಲುವು ಎಂದರು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಆ ಮಾತುಗಳು ಆಗ ನನಗೆ ಬೇಸರ ತರಿಸಿದರೂ ಇವತ್ತಿಗೆ ಅವರ ನಿಲುವು ಸರಿ ಎಂದು ನನಗನಿಸಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇ ನಾಚಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮಹತ್ತರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು ಅಜ್ಜ ಇಬ್ಬರೂ ದಿನಂಚೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಲು ತರಲು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ರಸ್ತೆ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ. ಹಾಗೇ ಒಂದು ದಿನ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಎದುರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುವವರೆಗೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಗುರಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆತ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆತನೂ ನನ್ನನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ಆಗ ನಾನು ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಅಜ್ಜ ನೋಡಿ, ನಾನು ಇವತ್ತು ಧರಿಸಿದ ಈ ಚೂಡಿದಾರ್ ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ನನಗೆಷ್ಟು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಈಗ ತಾನೆ ಹಾದು ಹೋದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಗುರಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕವರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ ನನಗಂತೂ ಮರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೂ ಮರೆಯಲಾಗದು. ಸೌಂದರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಂದ ಇಳಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಮೂಡಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಬರಬಾರದು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಓಹ್ ಅದೆಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ಮಾತುಗಳು!

ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಿಪಕ್ವತೆ, ಹಿಡಿತ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೀವನೋದ್ದೇಶ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಇವತ್ತಿಗೂ ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಾಟದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತೀರಿ ಹೋದ ಅವರು ಈ ನೆನಪುಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸದಾ ಇರಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

My Hubli Ajja

Manjunath Padigar

Everyone knows Pa.Vem. as one of Karnataka's legendary journalists, philosophers and authors. It was long after he was gone that I realized how important his contributions were to Kannada journalism and literature – I was too young when he was still alive. I didn't even know his actual name when growing up. I fondly called him Hubli Ajja to differentiate him from my other grandfather, another scribe – Hari Ajja.

But even at that young age, I knew that he was in another league altogether. He spoke less but he spoke to make a point. He could read on and on without getting distracted with a dozen kids playing outside the room. I remember seeing him fall asleep with the book resting on his chest, as if the knowledge and wisdom in the book would somehow permeate through his skin, straight to his heart. “What is in all these books?” – I wondered!

I picked up a book once in a while, usually the heavy ones so that I can get the maximum knowledge in one shot. I tried to read through those heavy books as if everything was making complete sense to my tender and innocent mind. But he never shooed me away saying I was too young. In fact he encouraged me to read more. “You are never too young to read more,” he would tell me. If I had questions, we would discuss them. He would tell me the most complicated of things in a simple way that made it easier for me to understand. The topics of our discussions and debates might surprise a few – from communism and politics to sports, the range

was broad, but definitely not quite like what a regular six year old would discuss with their grandfather.

I was studying in Kannada medium then and wasn't even acquainted with English alphabets. But I would sit for hours with the National Geographic magazines staring at the amazing photos. He would tell me that if he had the luxury, he would travel more and see how life is different in other places instead of reading about it. But reading about it was better than not understanding differences in lifestyle, customs, cultures and opinions. "Differences must be respected but you should also have your opinion," he would advise sometimes.

There are many such vague silhouettes of scattered memories about him but what I have learned from him is very simple and concrete – "You can only pursue excellence. It is a path and not a destination."

ನಾ ಕಂಡ ಅಜ್ಜ

ಭಾರತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದ ಭೀಷ್ಮ ಶ್ರೀ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ ಅವರ ಭಾಂಧವ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಅನಿಸಿಕೆಗಳು.

ಪಾವೆಂ ಅವರು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯವರು. ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಅವರಾದರೆ ನೆಡೆದಾಡುವ ಜ್ಞಾನಕೋಶ. ಅವರು ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು. ಯಾವ ದೇಶವನ್ನು ನೋಡದೆ ಆ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾನು ನೋಡಿದಂತೆ ಅವರು ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರು ರಾತ್ರಿ ಯಾವುದಾದರು ಪುಸ್ತಕ ಓದಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಾವೆಂ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತಿ, ವಿಡಂಬನಕಾರ, ಚಿಂತಕ, ಕವಿ, ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜಕ ಆಗಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ದೇವರ ನಾಮ, ಕವಿತೆಗೆ ಅವರೇ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಪದದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ ಹುಡುಕಿಹೊರಟರೆ ಅರ್ಥ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಸ್ತೂರಿಯೆಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿದರು. ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು.

ನಾವು ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರು ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮನೆ ಸಾಮಾನು ತರಲು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನು ಅವರ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೋಡಿ

ದಂಗಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಮುನ್ನ ಅದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಏಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನಿಸುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, "ಹೊಳೆಗೆ ಹಾಕಿದರು ಅಳೆದು ಹಾಕು" ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬಾರದು.

ಓಮ್ಮೆ ನಾವು ಅಜ್ಜನ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಜ್ಜ ಮುಂದಿನ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಜ ಗಡಿಬಿಡಿ ಇಂದ ಆಟೋ ಇಳಿದು ಬಂದರು. ಆಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಮುಖ್ಯ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳಿರುವ ಒಂದು ಬ್ಯಾಗ್ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಮರೆತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಆಟೋದ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ "ಮಾ ಕಿ ದುವಾ" ನೋಡಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜ ಯಾರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿರಿ ಎಂದಾಗ, ನಾನು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇನೆಂದೆ. ಅಜ್ಜ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಾಪಸು ಹೋದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಬ್ಯಾಗ್ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವರು ಈ ಹುಡುಗಿ ತುಂಬ ಚುರುಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು "ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಕಲಿಯಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಜ್ಜ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ವಿಷಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ.

ಅವರು ತುಂಬಾ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದೇಶಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಬಂದಾಗ ಏದ್ದು ನಿಂತು ಭಾರತಮಾತೆಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದೇ ತನ್ನ ಮನೆ ಮತ್ತು ಗಂಡನ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮನೆಯವರಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೇರೆಲ್ಲು ಸಿಗದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಿರಿಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಾಕೋಲೇಟ್, ತಿಂಡಿ ತಂದು ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಅಜ್ಜ ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ನುಡಿಮುತ್ತು ಈಗಲು ನೆನಪಿದೆ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಬಟ್ಟೆ

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಪುಸ್ತಕ ಖರೀದಿಸಿ ಓದಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ ಏನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಜೆಯಾಗಲೆಂದು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಈ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಅಜ್ಜನವರು ತುಂಬ ಖಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡುಗಳ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮಹಾಭಾರತದ ದ್ರೌಪದಿ ಪಾಂಡವರ ತರಹ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಆ ದಿನಗಳು ಮರುಕಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಈಗಿನ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಅನುಪಾತ 800-1000 ಆಗಿದೆ. ಈ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಆಗಲೇ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದರು.

ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಈಗ ಪಾವೆಂ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆದರೂ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ರಸದೌತಣವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕ ಬಡವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕಾಲವಾದರೂ, ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಅಜರಾಮರವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡಾಂಚೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪುತ್ರರಾದ ಪಾವೆಂ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡನಾಡಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನೆ ಧನ್ಯಳೆನ್ನುತ್ತ ನನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅಜ್ಜನಿಗೆ ನಮನ

ಭಾರತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಜ್ಜ ಪಾವೆಂ
ನಾ ನಿಮಗೆ ನಮಿಸುವೆ ಸ್ವಯಂ

ನೀವು ಕನ್ನಡ ಲೋಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಇತ್ತು
ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಉಪಟಳ
ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದಿರಿ
ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ, ಪಟಪಟ

ಅಜ್ಜ ನೀವಾಗಿದ್ದಿರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹರಿಕಾರ
ಹಾಸ್ಯ ಪತಾಕೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮಾತೆಯನು ರಂಜಿಸಿದ ಹಾಸ್ಯಗಾರ

ನಿಮಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದೆ ನಾನೊಂದು ಚುಟುಕು ಕವನ
ನೀವು ಓದಿ ತಿಳಿಸಿ ನನಗೆ, ತಪ್ಪು ಸರಿಗಳ,
ನಿಮಗೊಂದು ನಮನ

ಅಜ್ಜ ನಿಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ನಾಮದಲ್ಲಿತ್ತು ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ
ಅದರ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯಲು ಹೋದ ನನಗೆ ಕಾದಿತ್ತು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ

ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ
ನಿಮಗೆ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ
ಹಾರೈಕೆಯೊಂದಿದೆ ನನ್ನದು, ಮುಂದಾಗಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಶತಶತಮಾನೋತ್ಸವ

ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಅಜ್ಜ ಪಾವೆಂ

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ

ಹುಟ್ಟು ಅಜ್ಜ... ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜನನ್ನು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ. ಅಜ್ಜನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ... ನಾವು ಹುಡುಗಾಟದ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಲುಪುವವರೆಗೆ ಅವರು ಕಾಲವಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಒಡನಾಟ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನನಗೆ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಮಗಾಗ (ನಮಗೆ ಅಂದರೆ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅವಳಿ ತಮ್ಮ ಕುಮಾರ) ಸುಮಾರು 9 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರಬಹುದು. ಆಗಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಹಾಗೂ ಜಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಜ್ಜನ ಹೆಗಲೇರಿತ್ತು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಸೂಯ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಜೆ ಅಜ್ಜ ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಹಾಗೂ ಜಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗಾಗ ಅವರು ಒಂದು ಗುರುವಿನ ತರಹ. ಅಜ್ಜ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಚಾಂಕ-ಪೋಂಕ ಯೆಂದು. ಅವರು ನಮಗೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಹಾಸ್ಯವಡಗಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಇಂದು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಜ್ಜನ ಉಡುಗೊರೆ. ಅವರು ನಮಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಓದಿಸಿ ನಂತರ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆಯೇ ದೃಶ್ಯ ನಡೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳು ನನಗೆ ಗೊಂದಲ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು, ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ದೇಶವು ಮತ್ತಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮ ನನಗಾಗ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೀಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದ ಕೊಳಕು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರ ದೊಂಬರಾಟ ನೋಡಿದರೆ, ಅವರ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಜ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಚೇತನ, ಆ ಪಾವೆಂ ವಂಶವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ನಾನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕುಡಿ. ಅದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಸದಾಕಾಲವೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಾಕವಚವಾಗಿರಲೆಂದು ಬಯಸುವೆ.

ನಾ ಕಂಡ ನನ್ನಜ್ಜ

ಕುಮಾರ ಮಾರ್ಕೋಡ ಪುರಾಣಿಕ

ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದಾಗ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅವಳಿ ಸಹೋದರ ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕವರು, ಏನೂ ಅರಿಯದ ಪುಟಾಣಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಅಜ್ಜ ದೈವಾದೀನರಾದ ದಿನ. ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆರವೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ನಮ್ಮಜ್ಜ (ಪಾವೆಂ) ನಮ್ಮ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಅಜ್ಜನ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ನೋಡಿ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಆರಾಮಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ಇವರೆಲ್ಲರು ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. "ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ದೇವಹೃತ್ಯಾ ಹೊಗ್ಯಾರ ಅಂತ. ಆದರೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಆಟಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದಿವಿ, ದೇವರು ಯಾವಾಗ ಬಂದ್ ಕರ್ಕೊಂಡ್ ಹೋದಾ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಿಲ್ಲ ನೋಡಿ!! ಮತ್ತೆ".

ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ!! (ನಗುವುದೋ ಅಳುವುದೋ ಎಂಬ ಗೊಂದಲ).

ನಮ್ಮ (ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅವಳಿ ಸಹೋದರ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ) ಉಪನಯನ ಆದನಂತರ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಕಲಿಯಲು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ದಿನಾ ಅಜ್ಜ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೇ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಜಪ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಜಪದ ನಂತರ ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲವೇ!! ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ನಾನು ಓಂ ಕ್ರೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜ, ಹಾ ಹಾ ಮಗನೇ ಯಾವ್ ಕ್ರಿಂ ಲೇ ಐಸ್ ಕ್ರಿಮಾ ಎಂದು ಜೋರು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ. ಗಣಿತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅಜ್ಜ ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮನ್ನು (ಅಂದರೆ ನಾನು, ನನ್ನ ಅವಳಿ ಸಹೋದರ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮಾವನಮಗ ಉಪೇಂದ್ರ) ಕರೆದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. ಮಕ್ಕಳೇ ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ 8 ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣುಗಳಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ನೀವು 3 ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹಣ್ಣು ಉಳಿಯಿತು? ಎಂದು.. ಆಗ ನನಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅವಳಿ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಪೈಪೋಟಿ. ಆದರೆ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಉಪೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲು ಉತ್ತರಿಸುವನು ಎಂದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ದಿನಾ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅವನು ಥಟ್ ಅಂತ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಂದರೆ ಉಪೇಂದ್ರ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸುಬ್ಬು ಹೇಳಿದ ಐದು.. ಈಗ ಸುಬ್ಬು ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ನಾನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಉಪೇಂದ್ರನ ಸರದಿ.. ಅಜ್ಜ ಕೇಳಿದರು "ಏನಾಯ್ತೋ ಉಪ್ಪಿ ಯಾಕ್ ಉತ್ತರಾ ಹೇಳಿಲ್ಲ" ಅಂತ. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪೇಂದ್ರ ಹೇಳಿದ ಮೋದಲ್ 8 ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ಕೊಡ್ತಿ !! ದಿನಾ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿರಿ ನಿನ್ ಹತ್ರ 8 ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ಐತ್ ಅನ್ನೋ ಅಂತ, ಇವತ್ತ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾಳ್ ಹಸದೈತಿ, ಮೋದಲ್ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಕೊಡ್ತಿ, ಅದರಾಗ್ 3 ತಿಂದ್ ಅಮೇಲ್ ಉತ್ತ ಹೇಳಿನ್" . ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿದ ಅಜ್ಜ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು... ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಕಸ್ತೂರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಸ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅಜ್ಜ ಊಟ ಮತ್ತು ಪಾಯ್ಕನೆಗೆ (ಟೊಯ್ಲೆಟ್) ಕೂರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ತರಹದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ (ಪಾವೆಂ ಅವರ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ) ಅಜ್ಜನನ್ನು ತೀವ್ರ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಆಗ ಅಜ್ಜ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ನಾನು ಹೀಗೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಆಹಾರ ತಿನ್ನಬೇಕು ಎಂದು. ಇದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡನವರು ಹಾಗಂತ ಈ ರೀತಿಲ್ಲೇ ಯಾಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ನಿಮಗೆಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ತಿನ್ನಿಯೆಂದು ಗದರಿಸಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಪಾವೆಂ ಅಜ್ಜ ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಹಲ್ಲಿನ ಸೆಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೊಂದು ದಿನ ಅಜ್ಜ ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಅನ್ನದ ಬದಲಾಗಿ ಚಪಾತಿ ಪಾಯಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು ಹಾ ಹಾ ಅಜ್ಜಾ ಚಪಾತಿ ಪಾಯಸ ತುಂಬಾ

ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಲ್ಲಿನ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ತಕ್ಷಣ ನಾ ಕೂಗಿದೆ, ದೊಡ್ಡಾ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಬೇಗ ಚಪಾತಿ ಪಾಯಸ ಹಾಕಿ, ಹೊಟ್ಟೆಹಸಿವು ತಡೆಯಲಾಗದೇ ಅಜ್ಜ ಅವರ ಹಲ್ಲಿನ ಸೆಟ್ಟನ್ನೇ ತಿಂತಾಯಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆನಂದ, ನಗೂ ಕೂಡ.. ನಗುನಗುತ್ತಾ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಯಿ ತೊಳೆದು ನಂತರ ಹಲ್ಲಿನ ಸೆಟ್ಟನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ ನೋಡಪ್ಪಾ ನಾನ್ ಹಲ್ ತಿಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕಿದ್ದರು.

ಲೇಖಕರು

1. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಎರಡನೇ ಮಗ
2. ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ನಾಲ್ಕನೇ ಮಗ
3. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರ - ರಮಾನಂದ ಪಾಡಿಗಾರರ ಮಡದಿ
4. ಅನಸೂಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಎರಡನೇ ಮಗಳು
5. ಅಹಲ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮೂರನೇ ಮಗಳು
6. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಾವ್ - ಅಹಲ್ಯಾ ಅವರ ಗಂಡ
7. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಐದನೇ ಮಗ
8. ಉಪೇಂದ್ರ ಎಂ. ಪಾಡಿಗಾರ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಮಗ
ಮುರಲೀಧರ ಅವರ ಪುತ್ರ
9. ಭವಾನಿ ಶ್ಯಾಮ್ ಪಾಡಿಗಾರ - ಮುರಲೀಧರ ಅವರ ಎರಡನೇ ಮಗ
ಶ್ಯಾಮ ಪಾಡಿಗಾರ ಅವರ ಮಡದಿ
10. ಜ್ಯೋತಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಉಪಾಧ್ಯ - ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಮಗಳು
ಸುಕನ್ಯಾಳ ಮಗ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಡದಿ
11. ಛಾಯ ಕೆ. ಉಪಾಧ್ಯ - ಸುಕನ್ಯಾಳ ಪುತ್ರಿ
12. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ - ಛಾಯಳ ಗಂಡ
13. ಮಾಯಾ ಕಿರಣ್ - ಸುಕನ್ಯಾಳ ಎರಡನೇ ಪುತ್ರಿ
14. ಮೀರಾ ಗೋಪಿನಾಥ - ರಮಾನಂದ ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಪುತ್ರಿ
15. ವೀಣಾ ಅಡಿಗ - ರಮಾನಂದ ಅವರ ಎರಡನೇ ಪುತ್ರಿ
16. ಮಂಜುನಾಥ ಪಾಡಿಗಾರ - ರಮಾನಂದ ಅವರ ಮಗ
17. ಭಾರತಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ - ಅನಸೂಯಳ ಪುತ್ರಿ
18. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಜಿ. ಮಾರ್ಕೋಡ - ಅನಸೂಯಳ ಮಗ
19. ಕುಮಾರ ಮಾರ್ಕೋಡ ಪುರಾಣಿಕ - ಅನಸೂಯಳ ಮಗ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ

ವಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು.

ಪೆಬ್ರುವರಿ 6, 1915ರಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವರು ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ

ಓದಿದವರು. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅವರು ಜೀವನ

ನೌಕೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ಕಸುಬುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ-

ಚಿಂತನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತಿ-ಚಿಂತಕರ ಮಧ್ಯೆ

ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಲೇ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ನೆಲೆ

ಕಂಡುಕೊಂಡವರು. ಅಂದಿನ ಹಲವರ ಕನಸಿನ ಕೂಸು ಕಸ್ತೂರಿ ಡೈಜೆಸ್ಟನ್ನು

ಅದು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ತಾವು ನಿವೃತ್ತರಾಗುವವರೆಗೂ ಬಹಳ

ನಾಜೂಕಿನಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ

ದೊಡ್ಡದಾಗಿಸಿದವರು. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪ್ರಪಂಚದ

ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಓದುಗರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ

ಮಾಡಿದರು. ಹರಟೆ, ವಿಡಂಬನೆ, ಕಾವ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪದಾರ್ಥ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ,

ಸಂಗೀತ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ ಮತ್ತು

ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಛಾಪು. ಅವರು ಭಾರತದ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ

ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೆನಿಸಿದ 'ಭಗವಾನದಾಸ ಗೋಯೆಂಕಾ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿ

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ತಂದವರು. ಮೇ 4, 1992ರಂದು ಇಹಲೋಕವನ್ನು

ತ್ಯಜಿಸಿದರಾದರೂ ಅವರ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅವರ ಕಿರಿಯ

ಸಮಕಾಲೀನರೂ ನಂತರದ ತಲೆಮಾರಿನವರೂ ಮರೆಯುವದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಂತಹ ಪಾವೆಂ ಅವರ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ

ಕುಡಿಗಳು ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಪರಿಯನ್ನು

ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.